

Jõgi

Kui Oldi hiljem sellele päevale tagasi mõtles, oli kõige eredam mälestus tohutu segadus. Hirm ja põnevus muidugi ka, selline veider segu hämmingust ja seikluslustist, kuid peamiseks jäi ikkagi kõike kogetut kirjuks ja ähmaseks muutev hajevilolek.

„Jätke kaldad meelde!” käsutas Krüger. „Kas salvestus ikka töötab? Tehke mõned pildid ka. Kas te nägite, kus suunas me triivime? See on oluline! Võib oletada, et tee tagasi läheb sama koha pealt.”

„Võta rahulikult, salvestus töötab!” kostis raadiost Alexi hääl. Nataša kadus kümneks sekundiks, tuli tagasi kopsaka teleobjektiiviga peegelkaameraga ja hakkas süstemaatiliselt kaldaid pildistama.

Oldi vaatas ringi ja märkas nüüd nii Stefanil kui Krügeril õlal raadiot ja pea ümber rihma, mille küljes sõrmejämmede klaasist otsaga roostevabast terasest toru. Olgu, Krügeril oli aega, kuid ta ei olnud märganudki, millal Stefan endale kaamera külge pani. „Kaks minutit ja nelikümmend kaks sekundit,” kommenteeris ta, kui järjekordne laine neid kõigutas.

Hõljuki õõtsumine vaibus ja kogu stseen tardus paigale. Nad kõik vahtisid sõnatus vaikuses ringi, sõrm päästikul. Ainult aeg-ajalt kostis Nataša fotoaparaadi klõpsatus. Nii kestis see päris tükk aega. Lõpuks ajas Krüger end ohates sirgu ja libistas käed üle näo. „Alex, Manite, 120 kraadi paremale ja kolmandik võimsust!” käskis ta raadio nuppu all hoides.

Oldi uuris teda huviga, sest tema hääles oli irooniat, kibedust ja loobumist. Teised ei märganud muidugi midagi, selleks valitses ta end piisavalt hästi. Ainult Oldile oli ilmselge, et kui ta seal reelingu ääres sirutas ja ebamäärase muigega ringi vaatas, käsi relva päral, jättis ta enda teada midagi väga olulist, midagi sellist, mida nad kõik teadma oleksid pidanud, et sellest seiklusest eluga välja tulla.

„Kuhu ja miks?” krägises raadiost Manite hääl vastu, kuigi turbiinide vilin juba tõusis ja masin end veepinnast pisut kõrgemale kergitas.

„Kella neljas... nüüd juba kella kolmes on saar. Suhteliselt suur ja lage. Umbes kuussada meetrit. Arvatavasti tulime läbi selle koha lähedal. See on keskmisest faarvaatrist pisut kõrval ja mulle tundub, et faar-vaat-rit ennast ääristab saarteahelik. See peaks olema kõige lähem pind sellele kohale, kust me läbi tulime. Pargime masina sinna, muidu viib vool meid eemale. Nii, keerasid pisut mööda... jah, just seda ma mõtlesingi.”

Nende hõljuk libises kiirust kogudes üle veepinna. Nad kaugesid tollest keskmisest osast, kus järjekordne nähtamatu kulp veele sügava triibu tõmbas. Oli selgelt näha, et tõepoolest on iga järgmine tõmme nõrgem.

Saar, millele Krüger oli osutanud, oli umbes pool kilomeetrit pikk ja kõige laiemast kohast vast sadakond meetrit lai üsna ebakorrapärane riba. Jõe keskosa poolne saarekallas oli paar meetrit kõrge ja üsna järsk, teine kallas ja mõlemad otsad aga soostunud. Esimesel hetkel tundus, et neil ei ole seal kusagile laskuda, sest ülejäänud, natuke kõrgem ala peale pehmete kõrkjaste otste tundus olevat metsaga kaetud, kuid kui nad saarele lähenesid, selgus, et tagapool oli suur natuke võsastunud lagendik.

Hõljuk tõusis kerge vaevaga need paar väga lauget meetrit ja laskus siis rohule. Kui masin lõplikult paigale jäi, ronis Oldi raadiomasti alusele. See andis vaevalt paar meetrit juurde, kuid asi

seegi. Vaadet jõe keskosa suunas varjasid nüüd puud, kuid teisel pool oli, niikaugele kui silm selles hämus seletas, saarekete ja kanalite labürint. Kaugemal tundusid saarekesed suuremaks maaks kokku sulavat. Paremalt ja vasakul oli umbes sarnase pinnamoega – mets tolle suurema vaba kanali pool, teisel pool lagedam ala – saarekesi. Oldi taipas, et selles jões seal pidi väga palju määrama just nende lainete dünaamika. Ta arvas suutvat ette kujutada, kuidas neid saari ühest otsast süüakse, sellal kui muda teise otsa kuhjub, ja kuidas see kõik aegamööda liigub, kuid raputas siis pead – see kõik nõudis põhjalikumalt uurimist.

Oldi jaoks algas see lugu kaks nädalat tagasi.

„No tere, jumalime, mida sina siin teed?”

Enne, kui ta õieti pöörduda jõudis, haarati ta käsi justkui kruustangide vahele ja ta sai õlale paar tugevat matsu.

„Aa, Stefan,” vangutas ta pead ja tonksas teda niimoodi rünnanud meest kõheldes kergelt õlale. Ta sättis prille ja uuris endapikkust, kuid ligi kaks korda turskemat meest, kes, kerge nahkjaki hõlmad lahti ja ise üleni õhetades, umbes kuupmeetrisel kotti pingile asetas.

„Oled sa ikka Stefan? Vabandust, kui ma...” alustas ta kõhklemisi.

Suur mees irvitas ja pilgutas silma. „Sellise ilmaga on ka bioloogid välja aetud. Kuigi praegu midagi rohelist leida... Olgu, sammal ja kuuseokkad on alati rohelised. Tore sind näha!”

„Ja sa ise?” Oldi mühatas. „Tegelikult rumal küsimus. Kuhu siin tulla. Vernerit kutsel?”

„Vernerit ei tea ma midagi, aga mulle pidi keegi siia vastu tulema. Sind nähes oli mu esimene mõte, et ilmselt läheme samasse kohta.” Ta uuris teist vidukilsilmi, ikka veel naeratades. „Kas sulle tullakse ka vastu?”

„Stefan Veigt!” kostis korraka.

Mõlemad pöördusid vaatama. Keset ruumi, neist 7–8 sammu kaugusel seisis tüdinenud olemisega keskealine ehtskandinaavialik kontorirott, kes hoidis paberilehte silmade kõrgusel.

„Oldi Kafac!”

„See oled igatahes sina, lähemegi samasse kohta,” noogutas Stefan.

„Jonas Olderman!” Mees ei paistnud hoolivat, kas keegi reageerib või mis mulje ta seal keset ruumi üldse jätab, samal moel, vaid paberit jõllitades luges ta ette veel kümnekond nime. Tõttõelda oli keskmise koolivõimla suurune ootesaal vahepeal peaaegu tühjenenud, kui nüüd keskele koonduv inimeste salk välja arvata.

„Enamikku sellest seltskonnast nägin lennukis,” kommenteeris Stefan; nemad Oldiga polnud liikunud. „Sind ma ei näinud. Kust sa tulid? See sara ei paista niisugune, et siin iga minut lennukeid maanduks.”

„Tulin kaks tundi tagasi. Siia tuleb päevas vist viis lennukit ja enamik neist lõuna paiku ühes tropis. Bergeni kaudu.”

„Aaa, hoiavad kokku. Oli siin vähemalt baar?”

Mees ruumi keskel tõstis pilgu ja luges inimesed üle. „Olete meiega?” küsis ta Stefanilt ja Oldilt, sest nemad olid ainsad, kes pisut eemal seisis. Oodanud ära noogutuse, jätkas mees rahulolevalt: „Mina olen Jack. Kõik räägivad inglise keelt, eks ole? Buss ootab meid väljas.”

See osutus suureks neljakümnekohaliseks kaugsõidubussiks, nii et viieteistkümmele inimesele oli seal ruumi laialt.

„Sõit kestab neli tundi!” teatas Jack. „Bussis on loomulikult tualett ja baaris on kohvi, teed, karastusjooke ja suupisteid. Soovitan süüa esimese kahe tunni jooksul, sest seni sõidame korralikult teel, hiljem pinnaseteel ja kohati võib tassist kuuma kohvi joomine üsna halvasti lõppeda. Bussi on ka valik filme ning muud meelelahutust. Kui midagi vajate, küsige minu käest. Kui te soovite midagi, siis ma olen bussi eesotsas ja meeleldi aitan teid.”

Nad olid alguses kõrvuti istunud, kuid nähes, kui palju on bussis ruumi, oli Stefan kolinud teisele poole vahekäiku, pomisedes vabanduseks, et ilmselt kavatseb ta magada ja Oldi võib valesti aru saada, kui ta seda tema õlal teeb.

Oldi tõmbas ninaga – õhku täitis meeldiv kohviaroom. „Keegi on juba kohvi kallal. Mina igatahes lähen,” teatas ta tõustes ja kõndis bussi ahtrisse.

Avanev vaatepilt pani ta kulme kergitama. Ta oli oodanud soojade jookide termoseid ja külmade jookide kaste või isegi külmkappi ja mingeid plastikusse pakitud võileibu. Paremal juhul. Halvem juhul oleks olnud kuuma vee termos või kiirkeetja, lahustuv kohv ja küpsised ning nurgas kott joogipurkidega, mis ehk õues seisnud ja veel mitte üles soojenenud. Oma bioloogielu jooksul oli ta kõike näinud, nii et baari väljareklaamimine oli juba iseenesest positiivne üllatus. Siin aga ootas teda korralik külmlaud, mis poleks häbi teinud väiksema riigi presidendi vastuvõtulegi. Vaagnatel ootasid prae- ja singilõigud, soola- ja marineeritud kala ning erinevad salatid. Olid kuhjad värskaid saiu, rikkalikud puuviljakorvid, tõhus kõrget klassi soojade jookide automaat ja silmad kirjuks võttev alkoholivalik. Nõud olid küll ühekordsed, kuid needki mitte kõige odavamad.

„Mis sul seal klaasis on?” küsis Stefan kahtlustavalt, kui ta oma kohale tagasi jõudis.

Oldi heitis pilgu kandikule ja sai muidugi silmapilk aru, mis klaasi teine mees mõtleb. „Courvoisier VSOP.”

Stefan tõusis sõna lausumata ja kõndis samuti bussi tagaossa. Kui ta tagasi tuli, matsatas ta istmele ja teenis Oldilt terava kõrvalpilgu. Stefaniga oli pealtnäha kõik korras, mees valitses end suurepäraselt, kuid Oldi nägi sügavamale.

„Üllatav valik?” küsis ta rohkem selleks, et teist rääkima ärgitada.

„Jah, seda küll.” Stefan vaatas üle õla tagasi.

„Midagi, mida ma teada võiksin?” See ei olnud enam tavaline küsimus ja Stefan heitis talle terava pilgu. Ta naeratas küll edasi ja raputas pead, kuid jõudis mõne sekundiga otsusele ja tegi suu lahti: „Mulle ütles üks kutt tere. Ma ei tundnud teda varem ära.” Ta heitis uuesti pilgu üle õla. „Ja nüüd tuleb ta siiapoole.”

Nende juurde vahekäiku jäi seisma pikemat kasvu heledate juuste ja jääsiniste silmadega mees. Oldile näis ta kohe selline arhetüüpne, kes kõigis Ameerika filmides kurje Vene agente mängivad.

„Stefan, eks ole?”

„Jah.” Kõnetatu ei naeratanud ega liigutanud end istmel. „Sinu nime ma kahjuks ei tea.”

„Alexander Medov. Vähemalt peaksid sa möönma, et tunnend mind.”

„Millega ma saan kasulik olla?” Stefani toon polnud otseselt ebaviisakas, kuid väga ametlik.

„Sa oled... selle ameti peal. Ma loodan...” Ta peatus ja kordas siis rõhuga viimast sõna: „Loodan, et sellel korral oleme ühel poolel. Võib juhtuda, et ka sina vajad liitlasi. Ma olen, ma loodan, et sa nõustud, samuti professionaal.” Tal oli veider aktsent ja Oldi tajus, et meest on väga raske lugeda.

Stefan muigas kergelt. „Kas on midagi, mis paneb su liitlasi otsima? Noh, ka mina loodan, et kui me juba siin bussis oleme...” Ta viipas ebamääraselt vasaku käega, paremas oli pooleliitrine

õlleklaas täis sinakat vedelikku.

„Ma võin eksida, aga seal eespool istub keegi, kes natuke sarnaneb kellegagi LA Vene maffiast. Aga ma olen kindel, et ma eksin – nägin seda fotot mõned aastad tagasi.” Ta pööras pilgu Oldile. „Vabandage, te vist tunnete teineteist? Noh, kui me samas bussis oleme ja ilmselt sama tööd hakkame tegema... minu nimi, nagu öeldud, on Alex Medov. Turvasüsteemid, kaitserajatised.”

„Oldi Kafac, bioloog.” Ka Oldi ei liigutanud end ja naeratas ainult suunurkadega.

„Bioloog? Hm.” Seisja vaatas vaheldumisi Stefanit ja Oldit. „Meeldiv tutvuda. Muide, seal taga on üks geoloog ja vist üks tuumafüüsik. Vähemalt jutu järgi tundus.” Ta noogutas neile veel kord väljapeetud viisakusega ja lahkus siis tahapoole oma istme suunas.

„Turvasüsteemid, kaitserajatised?” küsis Oldi Stefanilt vaikselt ja pisut pilklikult.

„Palgasõdur,” pomises mees. „Päris hea. Kuulu järgi. Geoloog ja tuumafüüsik... Kuidas sind palgati? Anna andeks, et ma küsin. Tohid sa vastata?”

Oldi kehtas õlgu. „Mul on küll konfidentsiaalsuslepe, kuid see on selline tavaline, see ei puuduta mu palkamise asjaolusid ega inimesi, kellega suhtlesin. Minuga võeti ühendust, vihjati ka, et nad vajavad bioloogi, kes suudaks vajadusel nädala tundras kõmpida ja ründava jääkaru maha lasta. Mis seal ikka. Täpsemalt ei öeldud, kuid anti mõista, et mul on lootust näha midagi, mis ei tohi ajalehtedesse sattuda. Tundus piisavalt huvitav ja tahtsin kodunt kaugemale. Ja palk on hea. Ja sind kui palgasõdurit?”

„Lepingus on muidugi ka midagi turvasüsteemide ja kaitserajatiste kohta,” tuli Stefani näole irvitus tagasi. „Muide, ma ei tea, kui suured nende varud on, aga ma käin veel tankimas. Riskides, et mind bussist pärast välja kantakse.”

Suurema osa tollest esimesest päevast lonkis Oldi mööda saart ringi, kolm naist sabas. Krüger käsutas Stefani rooli, saatis ülejäänud saart üle vaatama ja asus koos Alexiga luurelennukit kokku panema. Seejärel tiirutas see riistapuu oma tund aega jõe ja saare kohal, kuni lõpuks nägid nad kõik, kuidas see ühele järjekordsele nähtamatule veesegajale järele kihutas ja kadus. Too fenomen jõel oli kogu aeg olemas. See sarnanes pisut lainetusega selles mõttes, et oli üsna juhuslik teatud üldisemale korrapärale vaatamata, ja näis tasapisi nõrgenevat.

Päev ei olnud kella järgi kaugeltki läbi, kui hakkas hämarduma. Mis oli seda veidram, et hele laik taevas, mida nad pilvede taha peitunud päikeseks pidasid, ei olnud silmnähtavalt nihkunud, see lihtsalt tumenes. Krüger ja Alex lõpetasid teise lennuki kokkupanemist, kui nad hõljuki juurde tagasi pöördusid. Nood kaks heitsid tööd katkestamata taeva poole süngeid pilke ja Krüger pomises, et olgu, niikuinii on aeg süüa.

Nad olid sellega alles poole peal, kui väljas oli kottpime. Selle avastanud Alex sulges ja riivistas ukse ja katuseluugi. Kuna temperatuur oli ikkagi nii viieteistkümne kraadi ringis, oli neil uks seni pärani olnud.

„Mis sa arvad, kui tõstame lennuki igaks juhuks katusele?” küsis Oldi Krügerilt. „Ega te seda enne ikka välja ei saada, kui valgeks läheb.”

„Nägid sa mingeid elukaid?” küsis Krüger huviga.

„Ei. Ja mitte ühtki äratuntavat jälge. Aga mingid vee-elukad käivad siin aeg-ajalt maal.”

Krüger noogutas. „Mehed, appi.”

Lennuk oli kerge, aga katusele oli seda parem nii tõsta, et kaks on all ja kaks võtavad üleval vastu.

„Palun, andke keegi mu kohvitass ja võileib, ma vaatan siin paar minutit ringi,” hüüdis Alex katuseluugist alla. „Ootan, kuni silmad pimedusega harjuvad. Palun tõmmake aknakatted ka alla.” Oldi, kes oli kavatsenud sisse sööma minna, mõtles ümber. „Ma jään siia Alexile seltsiks. Palun ka minu tee ja võileib.”

Nad toetasid oma tassid raadiomasti alusele ja mugisid mõni aeg vaikides. Peale luukide sulgemist olid nad veel midagi näinud akendest tulvavas valguses, kuid kui katted üksteise järel alla lasti, saabus täielik pimedus. Nii täielik pimedus, et Oldil oli tegemist võileiva suu juurde tõstmisega, ja ta imestas, kuipalju ta on harjunud ka sellises lihtsas asjas silmade abi kasutama. Võib ju tunduda, et sa tõstad teetassi huulte alla seda vaatamata, kuid ikkagi fikseerid seda silmanurgast...

Paari minuti pärast hakkas ta uuesti ümbrust seletama. Nii vähe, kui aknakatted valgust läbi lasksid, jäi siia-sinna ikka mõni pilu ja selles peaaegu olematus valguses muutus lagendik uuesti hoomatavaks. Kuid ainult lagendik, kaugemal valitses endiselt kottpimedus.

„Kuidas teil seal üleval on? Kohalikud saurused pole nahka pannud?” krigises Alexi rinnal raadio. See oli Stefan. „Radar on muide täiesti tühi, aga see on kogu aeg tühi olnud. Te vist ei näinud kah ühtki hiirest suuremat elukat?”

„See on Oldi rida,” ühmas Alex.

„Jah, ma tean, aga tema raadio tegi mulle siin tooliseljatõe peal vilet. Ja ta relv on ka siin. Teadlane.”

„Ta usaldab mind. Side lõpp,” mühatas Alex. „Relva tuleb kuidagi kaasas kanda,” jätkas ta siis; Oldile tundus ilmne, et teised seda enam ei kuulnud, see oli ainult talle. „Me oleme täiesti võõras situatsioonis, kus võib juhtuda mida iganes. Inimene peab puhkama, aga hõljukist väljas tuleb alati valmis olla selleks, et mingil põhjusel osutub võimatuks sinna tagasi pöörduda.”

„Mul on püstol kaasas,” kohmas Oldi.

„Jah? Hea. Aga ma ei mõelnud ainult seda.”

Oldi jäi õige mitmeks sekundiks vait. „Tahad sa öelda midagi sellist, et Krüger ei ole vast päris esimest korda hõljuki roolis ja nii rumal, et ei oska masina inertsi arvestada?” venitas ta siis.

Esiotsa ei vastanud Alex midagi. „Nagu ma juba bussis ütlesin, otsin ma mõttekaaslast,” hakkas ta siis rääkima. „Näiteks, kes jagavad mõtet, et see on tore koht, aga kunagi võiks koju minna. Mul on suhteliselt ükskõik, milliseid huvitavaid korraldusi on üks või teine agentuur või organisatsioon meie väikese seltskonna erinevatele liikmetele andnud. Suure asja nimel on igasugused jupijumalad nõus inimesi ohverdama. Ikka teisi. Kas me jagame mõtet, et unikaalne sina ja unikaalne mina pole ohverdatavad millegi arusaamatu nimel?”

„Jah,” kehtas Oldi õlgu. „Sellest järeldub?” Ta tõdes, et ta õlakehitus läks kaduma, kui teine seda just riiete sahinast välja lugeda ei osanud.

„Lihtsalt filosoofilised mõtted. Näed sa midagi?”

„Ei midagi. Ma ei küsinud ainult filosoofilisest huvist.” Ta muutis ka oma tooni tasaseks ja kaalutlevaks. „Hm, sõbrad on alati teretunud.”

„Meil on vist targem alla minna. Pärast võib ju veel korra vaadata. Niikuinii tuleb arutelu, mida me teame ja arvame. Eks homme räägime sellest, mida välja ei öeldud.”

Ta tõmbas luugi lahti ja tuhm kabiinivalgus pimestas silmi.

Oldit ajas peaaegu naerma see „teame”.

Lennujaamas bussi topitud seltskond ei olnud vennastunud. Oldi oli ainult kerge rahulolematusega täheldanud, et mõned agaramad olid end sättinud samale pingireale kolme nende hulka ära eksinud naisterahvaga ja löid neile entusiastlikult külge. Naisi oli ta muidugi juba lennujaamas tähele pannud ja omal viisil olid nad kõik sellised, et kutsus külge lööma. *Sõprus maksab kah midagi*, lohutas ta ennast ja ega ta iseendale valetanudki – naistega polnud tal kunagi väga hästi läinud, kiiret ärarääkijat temast polnud.

Esimene üllatus ootas kohale jõudes, kui selgus, et nende jaoks ei ole magamiskohti ja neil tulebki sealsamas bussis magada. Otseselt halba selles midagi ei olnud, lõpuks oli buss soe, mugav ja pehme, kindlasti parem magamiskotiga otse telgipõrandal lebamisest – kui see oleks alternatiiv olnud –, kuid väheke kummastavalt mõjus see siiski pärast üsna heldele varustamisele viitavat algust.

Selline veider vastuolu jätkus ka hommikul, kui esimesel pilgul paistis, et nad on parkinud keset inimtühja tundrat. Kahekorruseline konteinermajade kuhi – Oldi murdis pead, kuidas need sinna toodud olid – mahutanuks vast inimest viiskümmend. Jack selgitas, et kuna korralikke duširuumi on ainult kaks, saab igaüks pool tundi graafiku alusel ja ülejäänud ajal on kes ees, see mees. Seda „ülejäänud” aega oli seitse öötundi, sest mõlemas uksele kinnitatud graafikus oli hetkel kirjas kolmkümmend inimest.

Vähemalt sai ta lõpuks oma tööandjaga kokku. Vernerri kabinet oli ühe konteinerelamu nurgas, akent sel ei olnud, küll aga 42” displei.

„Istu. Kohti valida muidugi ei ole.” Suurte kõrvadega kiilaspäine mees, kes veidral moel meenutas bolonkat – võib-olla sellepärast, et ta tundus madal, ümar ja sõbralik – viipas toolile teisel pool kirjutuslauda oma vaevalt neljaruutmeetrisel „kabinetis”.

Oldi istus. Pea valutas ja tal oli külm. Ja tal polnud aimugi, kus ta on. Bussisõit oli kestnud mitte neli, vaid seitse tundi. Nad olid joonud ja söönud ja uuesti joonud ja igavusest veel joonud.

„Esiteks tavaliselt oktoobris veel nii külm ei ole ja teiseks on tipphetk. Generaator ei ole sellisele koormusele arvestatud,” ühmas peremees, nähes Oldit kampsunis värisemas. „Konjakit? Annab sooja.”

Oldi keeldus. „Üritan pea selge hoida.”

„Läheb vaja, läheb vaja...” Verner hõõrus käsi vastamisi. „Nii et mis meil siin siis on... Kriminaalkurjategija Oldi Kafac. Jah, ma tean, ma tean – rumal juhus. Hädakaitse valesti tõlgendamine. Pole vaja selgitada – ühelt poolt on see meile ükskõik, teiselt poolt aga – ütleme otse – teretunud, sest nüüd oled siin. Siin on kõik sellised, kellel midagi muud üle ei jää, kui see su enesetunnet parandab. On see arusaadav, et siit alates lõppeb tavaline loogika ja tavaline maailm? Meil on vaja välja saata üks grupp. Siit edasi kehtivad meie reeglid. Kindlasti on sul kasulik neid järgida.”

Oldi põrnitses mornilt. „Kuni teatud piirini. Ma ei hakka tegema midagi, mis viiks mind veel sügavamale sita sisse, kui juba olen. Ega midagi, mis on mulle kui inimesele vastuvõtmatu. Et see selge oleks. Te palkasite mind kui bioloogi. Ma aktsepteerisin teatud riski ja ma saan aru, et te ei soovi info levikut. See on arusaadav.”

Verner noogutas. „Midagi muud ma ei ootagi. Nüüd on nii – nädal aega trenni. Kõik ekspeditsiooni liikmed peavad oskama kasutada kõiki relvi ja kõiki seadmeid, mis teil kaasas on. Kuna siin on inimesi, kelle osavõtt ekspeditsioonist on küsimärgi all, ja inimesi, kelle puhul

kasutatakse lihtsalt võimalust neid treenida, on üldine reegel, et kogu õppuste aja mitte kellegagi ei endast ega oma minevikust ei räägita. Ütlen otse ära, et teid jälgitakse. Sa ei tea, kes moodustavad lõpliku ekspeditsiooni. Ülejäänud ei pruugi teadagi, et üldse mingi ekspeditsioon toimub. Seega, mitte mingit infovahetust. Sul on ainult nimi. Soovitavalt eesnimi. Kas Oldi sobib?”

„Sobib küll. Kuigi ma ei saa sellest aru – mis organisatsiooni alla me kuulume? Sõnastagem teisiti – kas võib esineda olukord, et ma pean kellelegi midagi vastama? Ja kui esineb, siis mida ma sel juhul vastan? Saa aru, mulle sobib, et kontaktisikuks oled sina ja kõik teised saadan ma kuradile, aga kas võib esineda erandeid?” Oldi oli kunagi ka natuke juurat õppinud ja peamiselt kasutas ta seda selleks, et ebameeldivates olukordades vastik olla. Talle endale meeldis selle kohta kasutada internetis levima hakanud sõna „trollima”.

„Ei peaks esinema. Kui juhtub midagi ettenägematut, siis sul on leping. Mis laagris toimub, pole kellegi asi.”

„Seega, kas ma saan õigesti aru, et kui miski tundub mulle sellest lepingust lähtudes mitesobiv, saadan asjaosalised lihtsalt kuradile ja soovitan sinu poole pöörduda? Selle klausliga, et loomulikult tuleb lepingut tõlgendada – ütleme – avaralt. Ma tean, milleks siin olen. Täpsemalt – ei tea, kuid tean, et see ei tohi ajalehtede esikülgedele sattuda.”

„Ma soovitan tungivalt siiski järgida kõiki juhendeid, mida instruktorid annavad...”

„See on mõistetav. Ma loodan, et nad on professionaalid ega kahjusta kedagi. Jutt oli vastutuse piiridest. Kas ma saan õigesti aru, et leping on mul sinuga?”

„Jah, põhimõtteliselt küll...”

„Kas sa oled selle ekspeditsiooni juht?”

„Ma ei tule kaasa. Ma olen tellija esindaja...”

„Kas sa oled siin kõige suurem ülemus või on teistel teised esindajad?”

„Ma ei saa aru, miks see oluline on?”

„Ma tahan teada, keda tuleb kuulata ja keda ei tule. Kas sa oled veendunud, et kõik teised teavad täiesti täpselt, sajabrotsendilise kindlusega, mis tuleb sinu – ja seega tegelikult meie mõlema – tööandjale kasuks?”

„Iga isik on saanud omad korraldused...”

„Just. Seega ma täidan sinu omi.”

„Sellest me vist alustasime juba kaks nädalat tagasi.”

„Hästi. Millal ma teada saan, milles ülesanne seisneb?”

„Järgmises vahebaasis.”

„Nädala pärast.”

„Jah, umbes.”

„Mida tähendab umbes?”

„Täpne minekuaeg ei ole veel kindel.”

„Kas see võib homme olla? Või ülehomme? Või kuu aja pärast?”

„Ei, see võib kõikuda vaid paar päeva.”

„Niisiis, ma ei tea, millal me edasi liigume, ma ei tea, miks me läheme ja kuhu, ja ma ei tea, kas keegi siin ringi kondavast karjast üldse millestki midagi teab või millegi eest vastutab. Aga kuni raha jookseb, võin ka hullemate lollustega tegeleda.”

„Härra, tegemist on julgeolekukaalutlustega. Me ei soovi, et meie ekspeditsiooni detailid saaksid

laiemalt teatavaks.”

„Härra, see jutt on härjasitt. Kui sa tahad, et inimesed sinu heaks töötaksid, täpsemalt, midagi ära ka teeksid, tuleb neile anda infot selle kohta, mida nad tegema peavad. Mida varem ja põhjalikumalt, seda parem. Julgeolekumeetmed töötavad sellele täielikult vastu ja see on ka põhjus, miks selliselt toimivad struktuurid nii vähe ära teevad. Kui keegi kretiin mängib seda mängu, et sul ei ole rohkem teada vaja, siis ilmselt on tal oma naha hoidmine tegelikust tulemusest kallim. Ma järgin reegleid, kuni selle eest makstakse, aga lepime kokku, et vähemalt omavahel vesteldes nimetan ma asju õigete nimedega ja see, mis siin toimub, on vandenõufriigi orgasmihetk. Võid mu arvamuse kirja panna ja oma ülemustele edastada.”

Nad jätkasid seda vestlust veel pool tunnikest ja nii selgelt oli näha, et Verneril oli Oldist lõpuks siiralt kõrini. Aga seda ta ju tahtiski.

Nad kõik läksid magama, kuigi kell oli alles kuus õhtul. Vähemalt heitsid nad kõik pikali ja laetuled kustutati, valgust andsid vaid tuhmid lambid juhuruumi avatud ukse kohal. Hämarduma oli hakanud ju kella kolme paiku ja kogu vahepealse aja olid nad vestelnud.

Oldi oli maruvihane, kuigi ta püüdis seda varjata. Nad olid arutanud tohutut hulka ulmelisi teooriaid ja mitte kuhugi jõudnud.

Kabiinis sosistati. Duši alt tulles kuulis Oldi vähemalt kahes nurgas diskussiooni jätkuvat ja mõtles muiates, et suurt rohkem nende seltskond ei võimaldagi, kui keegi iseendaga ei räägi. Elena ja Alex – selge. Aga kes on teised vestlejad?

Oldi ei saanud sinna midagi parata, et vaatamata kõigele oli vähemalt temal lähedam tunne. Hõljuki kabiin oli päris suur. Seal oli algselt olnud kuuskümmend reisijakohta, kümme rida toole, kolm kummaldi pool vahekaiku – ja nad ei olnud ka kaheteistkümnekesi päris pead-jalad koos, kuid ülesriputatud telgiriided andsid minimaalset privaatsust ja kui keegi norskas, kuulsid seda paratamatult kõik. Lisaks sahisest ja tiksus kliimaseade ning vaatamata sellele oli õhk selline – poliitiliselt korrektselt väljendudes: hingatav. Nüüd olid aknad praakil – fikseeritud ja sääsevõrgud ees – ja kops lausa puhkas.

Nad magasid Natašaga kõrvuti, kuid eelmiste hõljukis veedetud ööde jooksul ei olnud nad teineteise lähedust otsinud. Oldil polnud tahtmistki – kõik pidid seda ju paratamatult kuulma. Lisaks oli naine jäänud tema jaoks mõistatuseks. Nataša paistis ta seltsi otsivat ja heameelega temaga „kajutit” jagavat, kuid intiimsemast lähedusest mitte hoolivat. Sel ööl – või mis öö see kella järgi oli – leidis ta naise oma magamisasemelt. Nad suudlesid ja kallistasid pisut aega ja see oli mõnus. Kui Oldi käe talle jalge vahele libistas, paistis ka see naisele meeldivat, kuid kui ta sõrmed teed sissepoole otsisid, raputas too kergelt pead. Nataša keeras end kõhuli ja juhtis ise mehe riista oma tagumikku. Eks ta pidi olema end enne millegi sobivaga sisse määrinud, sest takistust õieti ei olnudki.

„Tead, ära imesta,” sosistas ta Oldile kõrva, kui nad pärast kõrvuti lamasid. „Ma ei taha endast palju rääkida, aga seal, kus ma kasvasin, oli väga levinud see tüdrukute tagantpoolt kasutamine. See on päris mõnus, kui sellega ära harjuda. Ja siis mind vägistati. See oli ammu, ma olin viisteist, aga mul on see sisse jäänud, et tagantpoolt on sõbralik ja lahe, aga seda nii-öelda õiget auku kasutavad sitapead. Sorri, saad aru?”

„Hm, mis sa sel päeval teed, kui sa otsustad lapsi saada?” ei osanud Oldi midagi targemat küsida.

„Siis ma otsin mõne nii arusaaja kuti nagu sina, imen sul paugu lahti ja määrin ise õigesse kohta.”

Oldi oli pisut põrutatud. Nataša rääkis seda rahulikult, nagu kõige loomulikumat asja, ja Oldi jaoks see kuidagi kahestus. Ühelt poolt ta teadis, et naine valetab, kuid teiselt poolt rääkis ta seda teatud sügava sisemise kindlusega, umbes, et *kui need ja need eeldused oleksid õiged, olekski see nii*.

Mees küsis rohkem selleks, et mitte oma segadust välja paista lasta: „Sorri, et ma küsin, aga mida sa tunned? Küsin seda sellepärast, et ma ei saa päris hästi aru. Mis sulle meeldib? Mida sa naudid?”

„Ära muretse. Ma ei ole kunagi elus rahuldust saanud. See on teistsugune. Seks on ikka tore. Saad aru, tunda end naisena, tunda, et inimene, kellest sa hoolid, tahab sind. See on nii mõnus, kui sa mind kallistad, mis sest, et ma ei tunne midagi sellist, mida vist teised tunnevad. Tegelikult ma tahtsin rääkida, aga ma teadsin, mis on su esimene mõte, kui sinu voodisse tulen, nii et ma parem siis juba võtsin riidest lahti ja valmistasin end ette.”

Nataša hääles oli naeru ja Oldi pidi tunnistama, et selline utilitaarne lähenemine pole üldse halb. Samas aga hämmastas teda taas see tõe ja vale kummaline segu.

Mida naine selle jutuga taotles? Võimalik, et vaid seda, et tal ei tekiks tõrget – see paistis tõi olevat, et ise ta seksist suuremat ei saa, et see on teatud mõttes ainult hind. Aga mille hind? Sõpruse? (Et kui mul on keha, mida sa tahad, siis miks ei võiks ma lubada sul seda teinekord kasutada...) Või vajab ta meest millekski? Pärast küsimust, et mis talle meeldib, pani Nataša ta ilmselt kategooriasse 'mehed, kes naudivad naisele naudingu pakkumist', ja ütles, et talle meeldib end keppida lasta.

Ent ikkagi oli selles kõiges midagi põhjalikult viltu, kuid Oldi otsustas mitte järeldustega kiirustada, vaid anda endale aega kogu asi rahulikult läbi mõelda.

„Kas sa tead, kus me oleme?” Nataša silmad olid nagu kaks põhjatut järve, kui Oldi tema poole vilksas vaadata. Tema häälel oli tasane ja selles näisid puuduvat kõik emotsioonid. Oldi sai aru, et naine on segaduses ja hirmul.

„Sama palju kui sina.” Ta kehtas kergelt õlga, millele naise lõug toetus. „Me ju arutasime seda...”

„Kas sa usaldad mind?”

„On sul midagi varjata? Nataša, me kõik oleme siin luurajad ja ilmselt rohkem kui ühe peremehe teenrid. Jätame selle. Ma kuulan sind.”

„Näiteks Krügerit ma ei usuks, ükskõik, mida ta ütleb, sest ta ju nii ilmselt tõi meid siia.”

„Nojah... Seda vist arvavad niikuinii kõik, ma ei saa aru, miks ta vastupidist väidab?”

„Siis peab ta teadma teed tagasi?”

„Ei ole kindel. Ta on seda liiki sõdur, keda võib enesetapumissioonile saata, kui ta õigesti ära rääkida. Tõsi, ainult siia saatmine on väärtusetu, kui info tagasi ei jõua. Aga info võib tagasi jõuda side vahendusel – nii, nagu nad esimest korda sellest jõest pilte said.”

„Mida me teeme?”

Oldi ohkas. „Kõige kindlam oleks talle kuul pähe lasta ja siis kiiresti kogu hõljuk lahti võtta, kontrollida, ega tal siin mingeid peidetud seadmeid ei ole, mis mingi aja pärast sigatsema hakkavad. Aga selleks tuleks kõik teised nõusse saada, muidu kulutame liiga palju aega seletamise ja jahmerdamise peale. Viimane sisaldab ka tulevahetust.” Ta oli alustanud seda juttu tegelikult bluffi mõttes. Ta tundis ennast – ta ei saaks sellega hakkama. Kuid kui ta lõpetas, teadis ta, et tegelikult oleks see kõige õigem teguviis.

Naine uuris teda natuke aega, ilmselt kaaludes sedasama – kuipalju sellest on bluff? „Kas me ei

peaks vene keelele üle minema? Sina ju oskad seda, eks ole?”

„Ei ole mõtet. Krüger oskab ka. Räägime lihtsalt tasa.”

Nataša noogutas. „Kes võiks meiega olla? Stefanit sa tunned varasemast ajast?”

„Stefani annaks ära rääkida. Alex on kõige kahtlasem, võimekas ka. Elenast ja Manitest ei tea ma midagi arvata. Kas nad võivad ohtlikud olla?”

„Jah. Manite on Krügeri tibi.”

See oli üllatus. „Kust sa tead?”

„Nad käisid üks päev duširuumis keppimas.”

Naised, mõtles Oldi. „Elena?”

„Pole aimugi. Aga millegipärast mulle tundub, et ka Alex ja Elena ei alustanud tühja koha pealt.”

„Alex tegi mulle kummalisi vihjeid, ma räägin temaga homme.”

„Milliseid kummalisi?”

Oldi kehtas uuesti õlga. „Ehk oli ta lihtsalt hirmul? Ta otsib sõpru. Ütles, et keegi meie hulgast on Ameerika vene maffiast.”

„Huvitav. Mida sina kogu asjast mõtled? Niikuinii jätsid ka sina midagi rääkimata.”

„Otseselt mitte...” Oldi kõhkles hetke. Selleks, et naise usaldust võita, tuli talle rääkida rohkem, kui laua ümber sai arutatud. „Küsimus on aktsentides, interpretatsioonis. See on mingit liiki paralleelmaailm ja fenomen, mis meid siia tõi...” Jälle kaalutletud paus. „Mõtles ise, sa oled teadlane – Põhja-Jäämerel on tekkiv-kaduv tee paralleelmaailma. Kuidas ma sulle seletan... On liigagi ilmne, et me näeme väga väikest osa pildist.” Veel üks mõõdetud paus: „Nataša, ma lugesin kunagi ammu Stalini katsest ehitada põhja raudtee. Sellest ei tulnud midagi, nad said valmis vaid esimese lõigu ja seegi lagunes. Igikeltsale ei saa ehitada. Seda raudteed ehitati vangide abil ja tuhandete elude hinnaga. Selle raudtee iga meetri alla on maetud umbes kaks laipa. Ma nägin mingisse ajakirja lisatud kaarti parkümmend aastat tagasi, kuid minu meelest kattub see raudtee osaliselt tolle punase joonega. Tundub, et Stalin teadis sellest fenomenist. Tõenäoliselt teatakse sellest teatud ringkondades ammu. Oled sa lugenud raamatut „Sannikovi maa”? Kui ma hakkam mõtlema, siis on Põhja-Jäämere uurimine täis mõistatuslikke lugusid. Isegi populaarteaduslikke materjale lugedes on mul teinekord tekkinud tunne, et inimesed käituvad imelikult ja midagi olulist jäetakse ütlemata. Ühesõnaga, ma ei imestaks millegi üle. Et Krüger on mingi igivana seksti agent või hoopis verivaenlane, et me oleme siin kõik pooleldi nõiad, et meil on kaasas tuumarelv... see viimane on vist leebem neist kõigist.”

„Kas sina oled nõid?”

„Kas sina ei ole?”

Naise silmad olid kui lõputu pimedus, mille kauges, kirjeldamatult kauges sügavuses helgib äsja plahvatuses tekkinud universumi tajumatu valgus.

„Sa tead vastust.” Nataša pööras end pisut ja asetaskäe mehe rinnale. Nüüd puutusid nende ninad peaaegu kokku. „Mis on sinu oskused ja võimed?”

„Kas sa ei tea seda?”

„Ära vasta küsimusele küsimusega. Mina ju ka ei tea, palju sind usaldada saab.”

Oldi liigutas pisut õlga. „Ma ei ole mingi nõid. Ma tajun maailma pisut... teistmoodi. Seda on raske seletada. Ma tajun olendite... olemust. Enamasti pole sellest kasu ja enamasti ei saa ma aru, mida tajun. Aga näiteks saan ma väga hästi aru, kui keegi valetab. Ja ma tajun teise elusolendi

lähedalolekut. Mitte alati ja mitte kaugelt, aga kui sa paned näiteks merisea ühte kümnest kastist, leian ma selle üles peale vaadates. Sinu kord.”

Nüüd liigutas naine pisut õlga. „Võtsid sõnad suust. Ma olen natuke ennustaja. Vanaema õpetas. Oskan asju otsida. Mõnikord. Mõnikord, kui inimesesse süvenen, näen nägemusi. Mõnikord on need õiged. Raha teenimiseks piisab.”

„Sa valetad,” ohkas Oldi.

„Mida? Miks sa arvad, et ma valetan? Ma...” Nataša mõtles. „Ma ei valeta.”

„Võimalik, et otseselt mitte. Ent kõik, mida sa mulle ütlesid, on tähtsusetud teisejärgulised detailid.”

Nataša vaikis terve minuti. Lõpuks ta ohkas omakorda. „Olgu. Ma olen nõid. Mulle meeldib mõelda, et ma olen nõid. Aga ma ei saa vähimatki aru, kuidas see toimib... kui toimib. Ma oskan mõningaid asju päris hästi, kuid... Seni ma ei valeta?”

„Ei. Aga sa vingerdad ja otsid sõnu, et mitte asjast rääkida. Muide, sellest arusaamiseks ei ole vaja nõid olla.”

Nataša vaikis uuesti terve minuti. Siis pöördus ta pisut kõrvale, enne kui rääkima hakkas. „Kas võib, et ma räägin endast teine kord? Ma ei ole selleks valmis. See ei ole eriti lõbus lugu, kuidas ma kasvasin ja lõpuks FSB palgale maandusin. Räägime parem teistest. Mida Krüger suudab?”

Oldi mühatas. „Ma ei tea. Keegi teda ei usalda, eks ole, aga alahinnata teda ei tohi.”

„Mida Stefan suudab?”

„Ma ei tea. Ma ei näe kelleski rohkem, kui nad välja paista lasevad. Mida sina näed?”

Nataša kõhkles ja Oldi tões nukrusega, et ilmselt on ta halvimald kartused tõeks osutunud – ta on naisele vahend.

„Ega minagi täpselt tea...” Ta vaatas Oldile otsa ja lisas: „Krügeril peab olema salajane liitlane, kes igas olukorras tema korraldusi täidab, muidu on risk tema jaoks talumatult kõrge. Ma arvan, et tal on veel üks liitlane, muidu oleks ta hoolsamalt varjanud oma suhteid Manitega. Mis siis, kui ta loeb mõtteid?”

Oldi mõtles. Seda rääkides oli naine suhteliselt siiras. Kui välja arvata, et ta ilmselt valis teema, kus end kindlalt tundis, oli ülejäänud paigas. „See seletaks nii mõndagi,” pomises ta rohkem nagu iseendale. „Mida sa näed? Kas me peaksime kohe ründama ja üritama tagasi minna?”

Nataša liigutas jälle õlga. „Ma ei näe. Kõik on kohutavalt segane. Aga...” Ta ohkas. „Kuule, Maal – noh, on nii ilmne, et me ei ole enam Maal – Arktikas on see vihur peaaegu püüdmatu, aga siin toimub midagi keskmiselt iga kolme minuti tagant. Luurelennuk ei sattunud Maale, vaid kuhugi mujale. Krüger peab midagi teadma, sest arvestades, et vihureid on paarkümmend tunnis, oleks Maale tagasisattumise tõenäosus väga ligikaudu üks kümnele tuhandele. Võimalik, et palju halvem, sest siin näib puuduvat korrapära.” Oldil jäi vaid imestada, kui täpselt naine olukorra kokku võttis. „Krüger peab teadma midagi, mis õigustaks sellist tohutut riski. Esimeseks tuleb pähe, et luure on olnud palju parem; meile näidati vaid esimese luure raporteid. Terve mõistus ütleb, et tõde on hulga pöörasem.”

„Me ju esitasime neid küsimusi. Krüger ainult valetas.”

Naine surus oma huuled vastu mehe kõrva ja nüüd oli ta hääl pea kuulmatu: „Ma tajun õiget. Ma suudan leida tee tagasi.”

Oldi leidis end alailma mõtlemas anekdoodile, mida Stefan oli talle rääkinud eelmisel retkel, kus nad koos olid. Tegelikult polnud see isegi eriti naljakas: „Istuvad luurekooli kasvandikud ja räägivad anekdoote. Esimene alustab: „Juhuslikult...” ja kõik juba naeravad.”

Kui tore juhus see ikkagi oli, et nad Natašaga kokku said...

Kõik keerles. Oldi jäi istmele ainult tänu turvavööle – kuigi see valusalt kõhtu soonis, ei lennanud ta vähemalt mööda kabiini ringi. Mingid esemed kukkusid talle pähe, akna tagant vilkas mööda veidralt püsti keeratud meri ja mingisugune pisike silinder, mille tagumises otsas oli leek. Kulus raskestimääratletav silmapilk, enne kui nähtu talle päralt jõudis ja hirm hakkas – keegi oli kopteri pihta raketi lasknud.

Raksatus. Veel pöörlemist. Suits ja leegid. Vastutormav lumelagendik. („Kust sai siia keset merd lumi?”) Kopter pörkus kõhuga vastu lumepinda ja pörkas üles tagasi. Teist korda ei õnnestunud enam nii täpselt kõhuli kukkuda, tiiviku otsad kraapisid ühe hetke jääd, raputus ja vibratsioon olid hullemad kui kukkumine ise, ja siis olid labad läinud. Lumepind tormas endiselt mööda ja hakkas vasaku külje akendele lähenema. Lõpuks sai segiloksutatud mõistus aru, mis toimub – kukkumise on nad küll üle elanud, kuid tiivikuta kopter kihutab ikka veel kelguna üle selle, mis kõige tõenäolisemalt on meres hulpiv jäälaam. Meri oli suuremas osas lage, järelikult ei saa jäätükk väga suur olla. Järelikult ootab neid teekonna lõpus külm suplus.

Päästevest! Oldu hakkas rihmapandla kallal kohmitsema, kuid tal vedas, et ta seda lahti ei saanud, sest teekond sai väga järsult otsa, ja mitte vees, vaid mingi suurema jää- või kaljupanga jalamil.

„Välja! Nad võivad iga hetk tagasi olla!” karjus keegi.

Oldi ei saanud aru, kust hää l õieti kostab. Nagu vatist sõrmedega sai ta lõpuks rihma lahti ja koperdas ukse suunas. See oli kaks sammu rohkem kui 30 kraadi ülesmäge, sest masin lamas paremal küljel ja parema külje ust ei tasunud puudutadagi – ühe pilguga oli selge, et sealtkaudu ei saa kuhugi, sest kogu too külg oli mõlkinis ja purunenud akendest paistis jäätükkide segadik.

Ta kartis, et ei saa ust lahti, kuid see rebiti tal käest, niipea kui ta avariikangi keeras. (Ta sai palju hiljem teada, et luugi sulgurites on lõhkelaengud, mis rakenduvad avariikangi pöörlemisel.) Ta vaatas kiiresti ringi ja siis kopteri sisemusse tagasi. Keegi ei olnud talle järgnenud, ta toimetas üksi. Neid oli kopteri tagaosas, reisijatesalongis olnud kuus; kaks pilooti istusid ees. Nüüd nägi ta ainult üht kogu kääras toolis kõssitamas, ülejäänud – ta ei suutnud neid kokku lugeda – vedelesid koos lahtipääsenud varustusega tagapool põrandal. *Mis pilootidest on saanud?* Ta ei teadnud, mida õieti tegema peaks. Ta jõllitas paar sekundit toda kaost ja kummardus siis uurima ainsat toolis istujat.

Paar tuhmi hoop, siis raksatus.

„Kuidas teiega on?” Üks pilootidest oli ilmselt rakendanud jõudu, et avada juhtimis- ja reisijateruumi vaheline uks. See ei tulnud päris lahti, uks jäi pooleldi seinal seisvale mehele umbes rinna kõrgusele. „Väga ruttu! Nad võivad iga hetk uuesti tulla! Me peame eemale saama!” Mees kuulatas. „Jookske!” Ja siis oli ta kadunud.

Inimene toolil tõstis pea ja hakkas uimaselt rihmapandla kallal näperdama. See oli tumedavereline ebamääraselt araabiapäraste näojoontega naine, piisavalt kena, et Oldile juba treeningutel silma jääda. Oldi oli teda kopteris silmanurgast piilunud, too oli seda märganud ja muianud, isegi pisut pilklikult silmi vastu teinud.

Oldi rabas ta jalule, hiivas luugini ja lausa viskas ta sealt välja.

Ta kõrvu jõudis kiiresti valjenev reaktiivmootorite huile. Ta haaras oma seljakoti ja viskas sellegi välja. Siis vaatas ta ringi. Küljeli lamava kopterivraki luugiserv oli umbes kaks meetrit lumepinnast ja ta kõhkles paanikas – vilin muudkui valjenes... Kui ta nüüd põgeneb, pole kuigi lihtne tagasi ronida, et aidata kopterisse jäänuid. Kuid see järjest valjenev vilin...

Ta hüppas jääle, haaras oma seljakoti ja koperdas järele selle ajaga paarikümne sammu kaugusele jõudnud naisele. Lennuk tulistas pardakahuritest, vaevumata rakette kulutama. Oldi viskus kõhuli niipea, kui kuulis laske. Prahvatused selja taga näitasid, et ta ei teinud seda liiga vara. Kui ta selja taha vaatas, põles kopteri vrakk lahinal. Ta ei teadnud, palju kulub lennukil aega ringipööramiseks, ta kõhkles, kas tagasi minna, kuid mõistis siis, et sel pole mõtet – seal põrgus ei saanud keegi elus olla.

„Oled korras?” Naine oli tema juurde tagasi tulnud ja raputas teda õlast. „Läheme!”

Oldi rabeles püsti, rabas kaasa sealsamas vedeleva seljakoti ja koos jooksid nad – pigem küll koperdasid – sajakonna meetri kaugusel turritavate kaljulahmakate suunas. Oldi teadvustas alles käigu pealt, et nad on siiski kuidagi saareni jõudnud, sest teravad tipud, nii järsud, et lumi nende nõlvadele pidama ei jäänud, näisid kõrguvat otse käeulatuses.

Nad jõudsid kaljudeni ja viskusid esimeste lumest välja ulatuvate rahnude taha maha. Kopter põles suure leegiga ja kedagi teist ei olnud näha. Neid alla tulistanud hävitaja oli kusagil kaugemal ringi pöördunud ja tuli tagasi. Seekord ei tulistanud ta kopterivrakki, vaid kuhugi saare poole. Valang jäi kuidagi lühikeseks ja lennuk pöördus järsult kõrvale. Nüüd oli Oldil aega jälgida, kuidas see veel kord ringi pöördub, seekord palju kõrgemal ja ettevaatlikumalt, ja siis kuhugi saare suunas tulistab. Oldi arvas nägevat ka üles talle vastu lendavaid trasserkuule. Hävitaja ründas veel kaks korda, tulistades välja ka viimased tiibade all ripuvad raketid, tegi siis ühe ringi, seekord juba mitme kilomeetri kõrgusele tõustes, ja kadus lõpuks enam-vähem lõuna suunas.

Kui juba kümme minutit oli vaikne olnud ja jope lahtiste hõlmade vahelt otse vastu paljast kaela paiskunud lumi korraga kohutavalt külmaks muutus, ajas Oldi end jalule ja asus end korrastama.

„Kuidas sinuga on? Kõik terve?” küsis ta naiselt, kes teda tõusmas nähes kah end kõigepealt põlvili ja siis püsti ajas.

„Tundub,” pomises see end kobades.

„Muide, mina olen Oldi. Oldi Kafac.”

„Nataša.”

„Väga meeldiv, Nataša.” Oldi kontrollis üle ka oma relvad ja seljakoti. Naisel ei olnud midagi ja ta vaatas pisut abitult ringi. Oldi pani mütsi pähe ja kindad kätte; need olid alles tänu sellele, et ta oli need jope taskutesse toppinud, kui tukkuma jäi.

„Sul pole mütsi ja kindaid?” Jope vähemalt oli naisel õnneks seljas.

„Jäid kopterisse.” Ta kirtsutas nina, tõmbas kapuutsi tihedamalt pähe, kloppis samuti riietelt lund ja peitis siis käed varrukatesse. Oldi otsis seljakotist varukindad. Tal oli magamiskott ja toiduratsioonid ning ta ei suutnud jätta endale mõttes plusspunkte andmata, et oli kulutanud need paar hetke, et seljakott kaasa tirida. Kui neile kohe appi ei tulda, võis see väga ära kuluda.

„Tänan.” Naine ajas kindad kohe kätte.

„Jaksad sa midagi kanda? Kuidas sul laskmisega on? Valida on kas seljakott või automaat, aga seljakott on raskem. Relva võib kiiresti vaja minna.”

„Saan hakkama. Aga ma olen keeleteadlane.”

Oldi kergitas kulme. Nad olid viimastel päevadel läbinud sarnase treeningu ja enamik neist jättis mulje, et vajadusel läheksid nad palgasõduritena läbi küll. Ka Nataša kohta oli ta eeldanud, et küllap too on mingi segase taustaga võitleja, ja ilmselt eeldas naine tema kohta sedasama. Ta hakkas naerma: „Mina olen bioloog.”

Naine hakkas ka naerma ja ta näolt kadus osa sellest pinguldatud karmist ilmest, mis oli seal kogu aeg püsinud nagu mask.

Selgus, et mäed olid nad ära petnud ja saareni on veel õige pikalt astuda. Nad üritasid kõigepealt leida teiste jälgi ja kõndisid kaua poolviltu nende võimalikku minekuteed pidi. Kui nad juba ilmselt märke tõusid ja midagi leidnud ei olnud, jäi Oldil vaid nõutult Nataša otsa vaadata.

„Neid pidi veel pääsema,” ütles ta. „Ma nägin pilooti ja keegi tulistas lennukit. Kas tõesti jõudis valang päralt ja me oleme ainsad ellujäänud?”

Naine kehtas õlgu. „Tulistaja pidi teisest kopterist olema. See oli kaugel. Mitu kilomeetrit.”

Seda polnud Oldi osanud ära arvata, kuid ilmselt oli Natašal õigus. Teine kopter oli lahkunud pool tundi varem ja arvatavasti esimesena alla tulistatud. Millegipärast polnud nad taganttulijad hoiatanud – oli kõik toimunud liiga kiiresti?

Oldi mühatas ja otsis seljakotist kaardi.

„Näidati sulle ka? Mulle näidati ainult teisel kaardil, kus järgmine laager olema peab. Seda keelati sodida – julgeolek.”

Naine noogutas. „Aga me ei tea, kus me praegu oleme.”

Nojah, nii see oli. Mingeid raadioid-GPS-e ei olnud keegi vaevunud neile andma. Oldi muigas ja otsis seljakoti põhjast oma isikliku mobiiltelefoni. Tema suureks üllatuseks leidis aparati isegi võrgu – ju siis ei olnud nad väga kaugel mõnest norralaste asulast.

Oldi valis numbri. „Mul on vaja kiiresti rääkida Verneriga. Loodetavasti on ta informeeritud, et juhtus midagi ootamatut.”

Telefon vaikus oma minuti, nii et Oldi mõtles juba, et ühendus on katkenud.

„Palju teid on?” küsis lõpuks Verneril häälel.

„Kaks.”

„Kõik?”

„Vähemalt üks oli kusagil kaugemal veel, kuid me ei saanud kokku.”

„Tervis korras?”

„Pole viga.”

„Kas te õo elate seal üle?”

See ei meeldinud Oldile üldse, kuid ta andis ausa vastuse. „Kui väga vaja on.”

„Loodetavasti mitte. Liikuge meie elamise suunas, mida ma sulle näitasin.”

„Hea mõte, aga meil pole asukohast aimu.”

Viis sekundit vaikust. „Kaart on? Ma saadan sulle faksinumbri. Katsu mitte kellegagi suhelda, omad tunded ära. Hoia telefoni sees paaristäistundidel, pluss-miinus viis minutit. On sul ikka Soome aeg? Järgmine kontakt kahe tunni ja kahekümne minuti pärast. On see teie ainus sidevahend?”

„See on ainus. Räägime hiljem.”

SMS tuli paari minuti pärast ja muidugi polnud see faksinumber, vaid nende asukoha koordinaadid. Vahepeal oli Oldi rääkinud Natašale vestluse sisu ja siis nad hakkasidki otsima mõnd

laugemat kohta, kust märke tõusta.

Lühike sügispäev sai otsa ja oli selge, et neil tuleb lumes ööbida. Oldi polnud mitte kunagi varem pidanud kellegagi magamiskotti jagama. Eriti mitte naisterahvaga. Kursustel olid nad muidugi proovinud, kuidas see käib ja mida silmas tuleb pidada, ent peamiselt mäletas ta seda, et juba paari minutiga oli tal ebamugav hakanud. Kummatigi ta teadis, et nad elavad selle öö üle.

Nad tegid endale kõigi reeglite järgi lumest pesa. Magamiskotti pugesid nad algul aluspesus. Tõttöelda sai Oldi alles mõned minutid hiljem aru, kui väga külm tal oli hakanud ja kui väsinud ta oli. Temperatuur väljas oli küll kõigest kümnekonna külmakraadi ümber, kuid nende rietus polnud mõeldud põhjas matkamiseks.

„On sul ka külm?” küsis Nataša tasase häälega.

„Jah.”

„Siis on kõige targem kõik riided väljapoole laotada. Püsi paigal ja anna siia.”

Nataša ajas kõik riided seljast ja ettevaatlikult, et mitte segamini ajada hoolikalt magamiskotti peale tekitatud katet, lisis viimased hilbud. Oldi ulatas ka enda omad.

Niimoodi, ihu vastu ihu, oli parem küll ja mõne minutiga hakkas hea soe. Paraku aga hakkas naise lähedus mõjuma. Oldi püüdis ära arvata, palju naisel vanust üldse on? Kord tundus ta olevat kolmekümnendate keskpaigas, võimalik, et temast paar aastat vanem, kord päris plikake. Ta oli keskmist kasvu ja nüüd teda enda vastas tundes sai Oldi teadlikuks, et naise keha on väga heas vormis. Ja tal olid silmapaistvalt suured tissid, mis praegu mehe rinna vastas hullutavat soojust levitasid.

Oldi proovis end kõrvale keerata, kui tundis, et talle on allapoole üks sarv kasvanud. Midagi ei teinud paremaks, kui Nataša käe sirutas ja üle kontrollis, milles asi.

„Sa tahad mind keppida?” Naise hääl oli madal ja ükskõikne.

„Ei ole just parim situatsioon,” mühatas Oldi. „Loodus paraku ei hooli. Muidugi tahan.”

„Võid. Tagumikku.”

See oli nii ootamatu, et Oldi ei osanud kuidagi reageerida. Naine keeras talle selja, askeldas midagi ja juhtis ta siis ise õigesse kohta. Oldil oli kunagi olnud üks kaisusõber, kelle arusaamine rasestumisest oli, et kui oli ohtlik aeg või pahad päevad, tuli kasutada tagumist ava, nii et midagi rabavalt uut selles osas polnud. Nii ta vähemalt arvas. Järeleandlik pehmus, millest õieti aru ei saanudki, kas ta üldse on kusagil sees, tuli üllatusena. Natašal tundus toimuvast üsna ükskõik olevat, nii et kui Oldi oli erilise reaktsioonita proovinud kõiki silitamisi ja muud, lõi ta mõttes käega ja lasi minna. Talle tundus, et ta uinus samal hetkel kui tuli, riist ikka veel sügaval naise anuses ja huuled õlga surutud.

Valgeks hakkas minema maise kella järgi kahe paiku öösel. Oldi magas selle maha, ta ärkas alles umbes kell kuus. Sosistamine Natašaga oli võtnud mitu head tundi, siis oli ta magama jäänud ja ärganud korraks kesköö paiku. Ta oli leidnud Krügeri juhtruumis kohvi lürpimas ja mornilt pimedusse vahtimas, nad olid lühikese noogutuse vahetanud ja siis oli ta end vaikselt Nataša kõrvale voodisse tagasi libistanud. Ta oli kartnud, et und ei tule, kuid ilmselt oli ta kohe nagu ront magama jäänud.

Tegelikult äratas teda Stefan. „Mõrised, kui kontaktivõimeline oled... Nii, Krüger magab, Alex on valves. Ma tahan võtta mootorpaadi ja natuke ringi sõita. Leppisime Krügeriga kokku. Võib

juhtuda, et ööpäev on siin siiski 24 tundi, aga me oleme kuidagi meridiaani vahetanud. Igatahes võime arvestada vähemalt kuus tundi valgust, kui ööpäev just väga hullumeelselt ei käitu. Teises pooles ei tahaks enam minna ja juba on neli tundi valge olnud. Sina oled bioloog. Ehk on sinust kasu. Tee ruttu.”

Oldi ajas end üles, käis oma hommikuse ringi ja sõi kiiruga. Stefan oli sel ajal Manite ja Elena abi kasutades nende väikese – tõelises hädas ehk siiski neid kõiki kandva – kummipaadi vette laskunud ja relvad ning üht-teist muud elementaarset matkavarustust sinna tassinud. Oldi kõndis rannale, kohvitass ühes ja võileib teises käes, ja kontrollis, kas kõik temale vajalik on kaasas. Nähes, et kõik on korras ja Stefan ainult teda ootab, kallast ta oma suure plekist kahekordse seinaga matkakruusi kohvi pilgeni täis, toppis veel ühe võileiva salvrätikusse keeratuna taskusse ja kobis paati. Stefan irvitas teda jälgides, noogutas tunnustavalt ja käivitas mootori.

Paat libises vaikse surinaga umbkaudu piki toda keskmist faarvaatrit. Stefanil oli jälle kaamera peapaela küljes ja ta puudutas seda iga natukese aja tagant ühele ja teisele poole keerates.

„Ega sa kogu aeg ei filmi?” küsis Oldi.

„Ei. Mõttetu, ja mahtu ei jätkuks. Aga siin ei ole millegi järgi orienteeruda, eks ole. Me ei tea, kuidas päike liigub, GPS siis muidugi ei tööta ja ka magnetkompass teeb mõttetuid ringe.”

„Kaugele sa plaanid minna?”

„Kaks tundi. 20–30 kilomeetrit.”

Oldi lõpetas oma võileivad ja asus sõdurivarustust korralikumalt selga seadma. „Kas see ei tundu sulle kuidagi võimatult... faasist väljas? Me olime eile Põhja-Jäämerel. Nüüd oleme mingil veidral lombil.”

Stefan kehtas õlgu. „Ma nägin hiljuti üht filmi, kus inimesed surma järel sattusid mingile igavesele jõe...”

„Philip José Farmeri juttude järgi tehtud.” Oldi noogutas. „Filme on lausa kaks, üks hullem kui teine. Loomulikult tuleb see esimeseks pähe. Ainult et me ei ole surnud ja see ei ole jõgi.”

„Kust sa tead?”

Oldi mõtles hetke ja turtsatas siis: „Oleneb definitsioonist muidugi, aga vaevalt surm sind töölepinguga palkab. Kuigi Strugatskite „Linna”... pole oluline. Mulle meeldib siiski niipidi mõelda, et bioloogiline eksistents jätkub, ümber tuleb hinnata maailma püsivus meie ümber.”

Nüüd haugatas Stefan lühidalt naerda. „Kuule, kas rohi ja puud, mis siin kasvavad, on sulle tuttavad? Mida sa näed? Räägi, siis räägin mina. Miks sa ütlesid, et see ei ole jõgi?”

„Jõgi algab allikatest ja suubub kuhugi. See siin... siin on kõik valesti.” Oldi otsis sõnu. „Ma näen suurt soostunud veekogu. Ma ei tea, kui suur see on. See meenutab pisut suure jõe deltat ja pisut kinnikasvanud järve, kuid see ei saa olla neist kumbki põhjustel, mida bioloogid õpivad esimesel kursusel. Alates sellest, et vesi on soolakas ja see keskne kanal on väga ilmselt moodustunud nende vihurite mõjul; vesi liigubki siin arvatavasti ainult nende tõttu. Järgmised retked tuleb teha ristisuunas. Ma ei näe linde ja kalu. On ainult mingid pisikesed putukad ja nendega on sama lugu, mis taimedega – ma tunnen need ära, aga... Ütleme, ma ei ole leidnud ühtki üdini võõrast liiki, kuid samas peaaegu kõik on mingite nüanssidega.. Miks ei ole saartel suuri puid, on ainult madal võsa? Miks siin ei kiha sääskedest? Ma võin niimoodi veerand tundi jätkata – see paik siin ei ole normaalne. See ei ole Maa ning maine loogika ja teadmised siin ei kehti.”

Stefan noogutas mõtlikult. „Mina mõtlen teiste asjade üle. Kui paljud inimesed on seda paika

näinud? Millised tingimused määravad selle vihuri liikumise kiiruse? Kas sulle ei tundu veidra kokkusattumusena, et inimene niisama läbi ei pääse, piisab aga suhteliselt lihtsast tehnilisest vahendist? Ega sa ju ei imesta, et me tulime just sellise hõljukiga, milles saab pikka aega elada? Kusagil Maal on terved mõjukad organisatsioonid, kes asjast ilmselt päris palju teavad. Hiljuti juhtus midagi. Aktiveerus see fenomen uuesti pärast paarikümneaastast vaheaega? Võib olla ka midagi sellist, mille peale me praegu ei tule, igatahes klopsiti ekspeditsioon kiirustades kokku suvalistest kättesaadavatest inimestest. Seda sa näed ja taipad isegi – kord on raha küllalt, sealsamas on elementaarsed asjad tegemata.” Ta vandus vaikselt. „Ja Krüger vaikib.”

„Vahelduseks valetab,” pistis Oldi vahele.

„Valetab?” Stefani pilk oli terav ja kaalutlev.

Oldi ohkas. „Mäletad ju küll – ma saan aru, kui inimene valetab.”

„Jah. Mida?”

„Kahjuks seda, *mida* ta teab, ma enam ära arvata ei oska. Aga ta teab asjast ilmselt palju rohkem, kui paista laseb. Näiteks teab ta midagi siinse ööpäeva või valgusallika kohta. Ta teab midagi varasematest katsetest siia tulla. Ja nii edasi.”

Mõnda aega sõideti vaikides.

„Vaata!” ütles Stefan korraga, tõstes binokli silme ette. Ta uuris pikalt üht nende teest mõne kilomeetri kaugusele jäävat saart.

„Mida sa näed?” küsis Oldi rahulolematult.

„Ehitised,” ütles Stefan lõpuks, binoklit Oldile ulatades ja paati tolle saare poole keerates.

„Vahitornid ka ja sadam. Aga mitte üht elusolendit pole näha. Kõik on liikumatu. Minu arvates on see asum hüljatud.”

Läbi binokli olid tõepoolest selgelt näha paadisild, vahitornid ja mõned lamedad katused. Kui nad lähemale jõudsid, nägi Oldi, et Stefanil oli ilmselt õigus. Paadisild oli lagunemise eelviimases astmes ja kuigi oli näha, kust tee ehitisteni on läinud, oli see tugevasti võssa kasvanud.

Roostes metallkonstruktsioon võimaldas siiski paadi kinnitada ja kuiva jalaga maale saada. Saar asus keskmisest faarvaatrist kaugel ja sel polnud selgelt eristuvat kaldakõrgendikku. Siiski oli saar teatud mõttes oluliselt teistmoodi ja vähemalt Oldi märkas seda enne, kui nad kümnetki meetrit mindud said.

„Ma tean, miks nad siia ehitasid – see on kaljusaar,” ütles ta jalaga mättaid tonksides.

„Aga mitte eriti kõrge?” vaatas Stefan ringi.

„See on samasugune paekivi nagu kogu Põhja-Eesti rannik. Miks ja kuidas see on murdunud, et just selline saar tekkis, ei saa ilma suurema kaevamise-puurimiseta öelda.”

Nad jõudsid paarikümne sammu järel poollagunenud väravateni – vaksajämedustest palkidest raamile kinnitatud okastraadipusadeni. Väravasillusel ilutses roostest hõredaks söödud, kuid selgelt äratuntav pannisuurune punane viisnurk. Mõlemale poole läks kolmemeetrise betoonpostide rivi. Nende vahel oli kunagi olnud puittara, sest siin-seal postide küljes rippusid tahmunud jäänused – tara oli – ilmselt samuti väga ammu – maha põlenud.

Nad vaatasid teineteisele otsa ja kõndisid ümber väravate. Ehitised olid näiliselt korrapäratult paaril hektaril laiali. Nad sisenesid esimesse, tühjade akna- ja ukseaukudega kivikarpi. Taskulampe polnud vajagi, sees oli ainult niiske tühjus. Teisest leidsid nad pisut lagununud mööblit ja seintel rippusid selgelt äratuntavad punavägede sõdurite jämeda joonega joonistatud, stiliseeritud pildid

erinevate vorminäidistega.

Kolmas oli täis kahekorruselisi reformvoodeid, millest suurem osa veel püsti püsis. Mõnel oli näha ka mustunud vaticänkraud ja kangajäänuseid. „Madratsid on põlenud,” pomises Stefan neid uurides.

„Kas nad põletasid lahkudes kõik maha?” küsis Oldi. „Nad pidid väga veendunud olema, et nad kunagi tagasi ei tule.”

„Vaata seinu,” mühatas Stefan.

Oldi ei saanud alguses aru, mida seal vaadata on, kuid siis taipas – aukude read. „Automaatrelvadest on kõvasti antud.” Tal ei olnud enam mingit tahtmist maju läbi otsida.

„Kas nad viskasid laibad jõkke?” küsis Stefan rohkem nagu iseendalt.

Stefan tahtis järjest kõik majad üle vaadata, Oldi aga arvas, et ehk tuleks natuke mõelda. Stefan trampis ehitisest ehitisse ja Oldi ootas enamasti väljas; Stefanile näis see sobivat. Nad ei leidnud midagi peale ammu kõlbmatuks muutunud sõdurivarustuse.

Lõpuks paistis ka Stefanile aitavat. „Nii et venelased teadsid.”

Oldi oli korraks istunud jalgu puhkama ühe hoone trepile, Stefan tuli ja matsatas tema kõrvale. „Mida nad siit otsisid? Miks nad taandusid?”

„See ei ole nende ehitatud,” poetas Oldi.

„Miks sa nii arvad?”

„Venelased on siia ainult natuke juurde ehitanud. Vaata ringi, see on nii ilmselge. Siin on vähemalt kolm eri kihti. Mingid vanad vundamendid, otse paekivist raiutud. Siis on keegi ehitanud siia natuke... ma ei ole spetsialist, kuid natuke mingeid Tiibeti mägionne või midagi sellist meenutavas stiilis. Ja venelased on ainult kohandanud siin-seal. Pigem lõhkunud kui ehitanud. Näiteks see.” Ta viipas käega selja taha. „Siin on olnud teatud arhitektuurne rütm. Siis on siia hiljuti rohmakalt sisse lõigatud lisauksed ja aknaid on laiendatud. Mõnda akent. Kogu hoone on proportsioonist välja viidud, inetuks tehtud. See on nii ilmselgelt venepärane. Armeearhitektuur.”

„Ja on kaks vanemat ehitiste kihti?”

„Vähemalt. Kui mul oleks parem ülevaade... Aga millegipärast ma arvan, et see ei ole peamine.”

„Mis ajast need eelmised olla võivad?”

Oldi kehtas õlgu. „Kus mina tean?”

„Aga suudad sa millegi põhjal oletada?”

„Pole minu ala. Noh...” Ta koputas trepile, millel nad istusid. „Oletades, et need kivid on paigutatud siia ühel ajal ja käidud on enamasti keskel, suudaksin ma midagi öelda kulumiskiiruse kohta, kui ma teaksin nende kivide tugevust ja siinse ilmastiku iseärasusi.”

„Aga mingi hinnangu sa ju saad anda? Ma mäletan ka mingeid kirikuid Itaalias, kus põrand oli mustadest ja valgetest ruutudest ja valged olid kõik õõnes, sest ilmselt pehmemast kivist... Sajandeid?”

Oldi vangutas pead. „Vähemalt. Aga sama hästi võib olla ka sadu sajandeid.”

„Olgu, läheme paati tagasi,” ohkas Stefan, kui oli selle üle natuke mõelnud.

Nad olid vaevalt metsa vahelt välja jõudnud, kui Stefan relva haarates tee kõrvale põdsastesse viskus. Oldi jäi hetkeks nagu soolasammas seisma, ent laskus siis aegamööda kõigepealt kükki, seejärel kõhuli ja veeretis end teelt kõrvale teisele poole. Kui ta kaaslaste poole vaatas, ajas see end ühe puutüve taha hoidudes püsti ja jõllitas jõe. Oldi ei pidanud vastu ja ajas ka end uuesti püsti, et

näha, mida kaaslane uurib.

Jõel liikus paat. Valge pikk sõudepaat, milles oli seitse valget kogu. Paat libises ebaloomulikult kiiresti üle vee ja need seal paadis ei olnud kindlasti inimesed. Need olid väiksemad, tundusid olevat paljad ja peas oli neil mingi läikivate sarvede ja madude pusa, niipalju, kui Oldi sealt paarisaja meetri kauguselt läbi võbeleva optilise sihiku aru sai.

Nad vahtisid sõnatus vaikuses paadile järele, kuni see allavoolu liikudes kadus kogu selle paiga kohal hõljuvas ebamäärases hämus.

„Mjah,“ venitas Stefan lõpuks teele tagasi tulles ja Oldile viibates, et nad jätkaksid teed paadi suunas. „Ütle vähemalt, et sa nägid sedasama, mis mina?“

„Hatifnatid,“ noogutas Oldi.

„Hatif... Oled neid varem näinud?“ Stefani pilk oli jälle väga torkiv.

„Ei... Need on tegelased ühest lasteraamatust. Tove Jansson, „Muumioru lood“. Pole lugenud?“

„Ei.“

„Multikat ka pole näinud? Sellised valged, paksud elukad. Muumipapa, Muumimamma, Niiskuneiti...“ Oldi takerdus, tal polnud aimugi, kuidas võisid olla nende tegelaste ingliskeelsed nimed.

„Aa... ma vist olen näinud. Jaapani multikas, kole uimane, midagi ei juhtunud, koperdasid aegamööda edasi-tagasi, tegelesid mingi jamaga ja üldiselt lõppes kõik hästi?“

Oldi mühatas ja noogutas.

„Selliseid ma sealt ei mäleta.“

„Mina jälle ei ole multikat näinud. Tean, et see on olemas. Ma ei tea, kas hatifnatid olid seal. Kõhnad haprad valged olevused, kes paatidega muudkui merd sõitsid. Neid oli paadis alati paaritu arv. Muumipapa käis nendega nooruses seiklemas.“

„Et ta ise oli sihuke tünder ja talle meeldisid anorektilised tšikid?“

Oldi pigistas silmad kinni ja porises: „Kuule, see oli lasteraamat,“ enne kui aru sai, et Stefani jaoks on teema juba ammendunud ja see oli lihtsalt loll nali, millega joon alla tõmmata. Ja tahtmine lolli nalja teha tuli arvatavasti sellest, et nähtu palgasõdurit ikkagi põrutas. „Huvitav, kust see paat tuli?“

Stefan ootas, kuni ka Oldi paati sai, lükkas nad kaist eemale ja vajutas raadio nuppu.

„Nii, kuidas teil läheb? Kuuldel,“ vastas Krüger peaaegu kohe.

„Nägime äsja midagi veidrat,“ ütles Stefan. „Kuidas teil seal on? Kuuldel.“

„Meil on kõik vaikne. Mida te nägite? Kuuldel.“

Stefan rääkis paari sõnaga leitud saarest; ta ei maininud paati. Krügerilt ei tulnud selle peale mingit kommentaari.

„Kaua te veel jätkata kavatsete?“ küsis ta hoopis.

„Peaksime varsti tagasi tulema,“ arvas Stefan. „Jões pole mingit muutust. Ma ei näe mõtet eriti jätkata, kui me just ei kavatse kunagi hõljukiga mereni välja sõita. Või maailma ääreni. Peaksime salvestused üle vaatama.“

„Olgu, sina otsustad. Ärge kauaks jääge. Ma muide ei suuda teie asukohta määrata, signaal näib tulevat igast suunast. Peaksime iga poole tunni tagant sidet võtma, ma proovin peilida. Nii et poole tunni pärast? Siis vaatame edasi.“

„Olgu nii, side lõpp,“ pani Stefan raadio ära. „Mida ta nüüd sellega mõtles?“ küsis ta Oldi otsa vaadates.

„Millega?”

„Ma arvasin, et ta käsutab meid kohe tagasi. Või tuleb hõljukiga siia.”

Oldi kehtas õlgu. „Selge ju, et ta rääkis meile väga väikese osa sellest, mida teab. Nii eile, kui esimesel briifingul.”

Krüger pöördus oma istmel ringi niipea, kui nad siledale merejääle jõudsid. Ta mõttis mornilt seltskonda hõljuki kabiinis.

„Noh, lollid te ei ole. Ma arvan, et te kõik saite juba aru, et mingeid õppusi ega üldse mingit ettevalmistust enam ei toimu. See, mis veerand tundi tagasi algas, ongi juba tõeline missioon.” Ta vaatas järjest kõigile otsa. Keegi ei öelnud sõnagi ega näidanud välja erilist imestust.

„Igaühel teist olid omad põhjused, miks ta praegu siin istub,” jätkas Krüger. „Ma tean neid kõiki, kuid ma ei puuduta kunagi – mõistate, mitte kunagi – seda teemat. Te olete siin ja sellest piisab. Viimane aeg on ka ära öelda, et Verner oli topis. Ekspeditsiooni juht olen mina.”

Oldi kergitas kulme, kuid sundis näo kohe ükskõikseks tagasi. Ta sõandas kiiresti ringi piiluda ja vähemalt väliselt istusid kõik teised samuti kivinägudega.

„Teeme siis veel kord tutvustamisringi ära,” jätkas Krüger. „Ma loodan, et kõiki võib kutsuda eesnime pidi? Kui kellelgi on sellega probleeme, siis teeme nii, et kui ma temani jõuan, on viimane aeg öelda, mis nime all ta edaspidi meie seltskonnas olla tahab. Roolis istub Adamo. Ta on minu esimene abi ja üks põhjusi, miks ta juhib, on see, et tema teab üksipulgi seda, millest jutt tuleb. Edasi minust paremal, tema selja taga on Alex, samuti nagu mina ja Adamo – ekspeditsiooni julgeolek. Või kui keegi soovib, palgasõdurid. Ma arvan, et situatsioon on piisavalt komplitseeritud, et me ei hakka eufemismidega aega raiskama. Alexist edasi Stefan, sama amet. Edasi Kurt ja Olderman, nemad on meie side-, mõõtmis- ja arvutustehnika. Elena ja Manite, meditsiin ja antropoloogia. Kui sõrme lõikate, pöörduge nende poole. Nataša, lingvist, keeled, käitumine. Regina, geoloogia. Leon, keemia. Oldi, bioloogia. Kokku kaksteist, kuigi ma eeldan, et te olete suutnud selle ise kokku lugeda.”

Kui ta tahtis nalja teha ja pisut pinget lõdvendada, siis välja see küll ei tulnud, pigem mõjus see solvanguna.

„Ma ei tea täpselt, mida teile seni räägitud on, sest Verner pidi teid ette valmistama, kuid mul ei olnud aega ega võimalust temalt üle küsida, kaugele ta sellega jõudis. Seega alustan algusest. Kõigepealt kodukord. Kogu suhtlemine grupis käib inglise keeles. Nagu ma paberitest lugesin, on see tegelikult vaid neljale meist emakeel, kuid kõigest, mida me omavahel räägime, peavad kõik aru saama. Vaadake, ma ei hakka nägusid tegema, kui ma taban mõned kahekesi mingis muus keeles rääkimas, aga raudseks reegliks on, et kui räägitakse asjast, siis käib see ainult inglise keeles. Teiseks, tehke selget vahet diskussiooni aja ja tegutsemise aja vahel. Diskussiooni aeg on see, mil ma ootan ekspeditsiooni rohkem koolis käinud liikmetelt arvamusi ja ettepanekuid. Selleks, et mõista seda, mida me uurima läheme, te kaasas oletegi. Teine aeg on tegutsemise aeg. Siis tuleb minu käske vastuvaidlematult täita. Ma mõtlen seda täiesti tõsiselt – vajadusel lasen ma maha selle, kes oma allumatusega teiste elu ohustab. Kas te saate aru, millest ma räägin?” Ta vaatas tõsiselt kõigile järgemööda otsa.

Oldi võis ju sisimas arvata, et üks see natuke sõjaväelase poos ole – pisut kunstlik ja ülemängitud –, ent samas mõistis ta öeldu vajalikkust ja noogutas vähimagi huumorivirveta, kui Krügeri pilk

temal peatus.

„Esmajoones puudutab see teid, mittesõjaväelasi.” Mees viipas oma kuivetu, ajupuust konksu meenutava käega vasakule. „Ei ole vaja, et te surma saate. Mõned teie hulgast on olnud keerulistes situatsioonides ja seega teavad, millest ma räägin. Üldiselt on missioonid, kuhu mind saadetakse, piisavalt pöörased, et ma olen veendunud selliste sissejuhatuste vajaduses. Teisalt, lõpuks peavad ju kusagilt tulema need, kes midagi oskavad...” Ta krimpsutas nägu. „Faktid.”

Oldi tajus ootamatult, et tegelikult oli palgasõdurite ja teiste vahel vahe küll, mis sellest, et need neli olid kõik väga erinevad. Krüger oli kohutavalt pikk ja kontkõhn pealtnäha viiekümnene mees, Adamo oli keskmisest lühem ja jässakam, meenutades mundrisse topitud ahvi, ja ainus, mis neid ühendas, oli vanus ja igasuguse ilu puudumine. Alex – tegelikult Alexander Medov, nagu ta bussist mäletas – oli nendega võrreldes väga noor, tõenäoliselt vaid paar aastat üle kahekümne. Vanemate meeste kõrval nägi ta välja nagu kutsikas või pigem Chippendalesi tantsija.

Stefan oli samuti keskmisest suuremat kasvu ja nende seas ainus, kes tavalisest sportlikuma, kuid ikkagi tavalises eas tavalise mehe kriteeriumitesse mahtus. Kõigi nende ümber aga näis hõljuvat mingi eriline aura. See võis olla puhas kujutlus, aga nad sisenesid territooriumile, kus need mehed suhtlesid peamiselt läbi oma tööriistade – relvade – ja näisid kuidagi senisest hulga rohkem ärkvel olevat.

Krüger laotas lauale suure kaardi, suure ka selles mõttes, et algas see põhjapoolusest ja ulatus poole Karjalani. „Siia kaardile on tõmmatud roosa markerijoon. Tähendab, jooni on teisigi ja eks see ole meelega tehtud selline, nagu oleksid lapsed seda sodinud. Meid huvitab aga just see joon ja siin on kollasega tähistatud ala, kuhu läheme. Nagu näete, moodustab tähtis roosa joon sujuva kaare. Veel kord, püüdke mööda vaadata sellest sodist, mille on mõned geeniused siia lisanud juhuks, kui kaart valedesse kättesse satub. See joon on piisavalt jäme, et sinna alla mahub nii mõnigi kilomeeter – see osa infost on õige. Siin kaardil ei ole tähistatud, kuid see langeb umbes selles osas kokku ühe joonega, mida on tähele pandud teatud venelaste kaartidel,” seletas ta kaardil näpuga järge vedades.

„Siit jookseb hüljatud raudtee. See on pikk jutt, kuid see raudtee on seal suhteliselt mõttetud kohas. Oh, muidugi on sellele põhjendusi välja mõeldud, kuid...” Ta viipas ebamääraselt käega. „Ühesõnaga, me oleme põhimõtteliselt rahvusvahelistes vetes, piisavalt kaugel piirist, et avalikult ei saa isegi eksitusega põhjendada meie segamist, kuid te kõik teate, mis juhtus Oldi ja Natašaga. Teatud inimesed ja organisatsioonid ei taha, et keegi selle teemaga tegeleb. Nagu märkasite, ei ole see keegi just kloun. Venelased nimetasid seda, mida me uurima läheme, Aururull 62.”

„Kuidas see vene keeles võiks olla?” küsis Nataša vahele.

„On see oluline?” kergitas Krüger kulme.

„Nad kindlasti ei kasutanud ingliskeelset nime.” Nataša kehtas õlgu. „Võimalik, et sel pole tähtsust.”

„Parovoz 62.”

„Ehk siis auruveður, mitte teerull,” noogutas Nataša. „Seda ma arvasin. Miks 62?”

Krüger noogutas. „62 kohta on vaid oletused. See võib olla leidmisaasta, aga võib olla ka näiteks hukkunute arv esimesel uurimisekspeditsioonil.”

Kõik seedisid seda mõned sekundid.

„Vabandust,” kõhatas Kurt. „Ma ei tea venelastest midagi. On see tavapärane – ma mõtlen selline

sünge huumor?”

„Me ei tea,” raputas Krüger pead. „Igatahes selline see nimi oli, kui pärast Nõukogude Liidu kokkuvarisemist hakkas maailmas üsna vabalt liikuma materjale, mis enne vaid kõige vingemate spioonide unistustesse mahtusid.”

„Ja mis seal sellist on, et meie sinna läheme?” ei pidanud Oldi vastu, sest talle tundus, et Krüger on kuidagi kinni jäänud.

„Ma lugesin kord üht juttu, kus toimusid mingid ajahäired ja lohe, kelle vastu rüütliid läksid, oli tegelikult auruvedur,” lausus mees aeglaselt. „Niipalju, kui segastest kirjeldustest teada, liigub sellel trajektoril mõnikord miski. Info selle kohta on väga lünklik. On üldteada, et venelased uurisid väga palju igasuguseid paranähtusi. Teine osa infost on avalik. Vaadake neid pilte.” Ta saatis umbes kolmekümnelehelise paki tavalisele A4-le trükitud kaarte ringi käima. „Satelliidifotod. Jääs on pikad lõhed. Jää ju liigub ja seega on võimatu täpset tekkimiskohta kindlaks määrata, kuid me ei ole kaugeltki esimesed, kes oskasid need kaks asja – siis venelaste legendid – ja saage aru, et venelased võisid selliseid materjale ka fabritseerida, et oleks, mida kergeusklikele Läänes müüa – ja satelliidifotod – kokku panna. Mida aga peale meie ei ole keegi loodetavasti osanud sellele lisada, on ühe noore Norra abielupaari kirjeldus, kuidas nad mootorsaaniga „vihurit jälitasid”. Ma saadan selle pärast laiali. Lühidalt märkasid nad mingit virvendust üle merejää libisemas ja kui nad otse selle jäljes sellele järele sõitsid, nägid nad selgesti läbi vihuri mingit teist paika.”

Krüger vaatas taas inimesi, justkui kaaludes nende reaktsioone. See oli jälle Oldi, kes suud kinni hoida ei suutnud: „Midagi on loodetavasti veel. Sellise jutu peale sellist ekspeditsiooni korraldada... Hm?”

Krüger muigas. „Minu ülemused ehk ei ole just kirkaimad tähed laotuses... Lisaks ma ei taha väitagi, et saan aru või tean, kes tegelikult seisab meie ekspeditsiooni korraldamise taga. Ma ei saa ka midagi aru teooriast, mis räägib midagi Maa magnetväljadest, mingist Coriolisi jõust ja mingitest päikeseloidetega seotud häirevektoritest. Keegi on asjaga tegelenud. Jäält on leitud pinnaseosakesi ja mikroorganisme, mis seal kuidagi olla ei tohiks. Kordan veel kord, need materjalid on nüüd kõik teie käsutuses. Mina ei suuda täpsematele küsimustele vastata. Pool aastat tagasi saadeti siia piirkonda laev, mille pardal olid mõned automaatsed luurelennukid. Te teate neid küll – kerged kahemeetrise tiivaulatusega riistapuud, mis kannavad põhiliselt kaameraid. Noh, üks neist õnnestus läbi virvenduse saata ja kuigi pilt võib tähendada mida iganes, on olulised kaks fakti – esiteks läks see asjandus tõesti kuhugi ära, teiseks jäi see terveks ja edastas signaale. Tagasi tuua seda siiski ei õnnestunud, sest orientatsioon kadus ja häirefaktorit või seda pöörist ei õnnestunud enam üles leida. Kuid aparaat lendas ligi tunni mingi jõe kohal.”

Krüger vaatas uuesti pikalt inimesi, enne kui jätkas. „Meie ülesanne ei ole kuhugi minna. Meie ülesanne on aru saada, millega siin tegemist on. Paraku aga on algsed plaanid muutunud, sest keegi ei soovi, et me sihile jõuaksime. Ma ei tea, kes. See võib olla mõne suurriigi luure ja see võib olla konkurent. Maavälised jõud jätame esialgu kõrvale, kuigi kui seal tõesti on midagi väga eriskummalist, ei ole välistatud, et keegi kaitseb oma kodu.” Ta krimpsutas nägu ja sügas meeleskohta. „Poisid ja tüdrukud, ma püüan tasakaalukalt ja neutraalselt väljenduda, kuid andkem endale aru, et me siseneme tundmatule territooriumile. Me seisame vastamisi nähtusega, millel siiani puudub ratsionaalne seletus. Nii et hoidkem oma mõistus avatuna.”

„Ja mida me tegema läheme?” Kuidagi tahtmatult oli Oldile langenud ekspeditsiooni teaduslikuma

poole eestkõneleja roll. Paraku ei suutnud ta oma suud kinni hoida põhiliselt sellepärast, et teadis kindlalt – Krüger valetab.

„Ekspeditsiooni esialgseks kestuseks on planeeritud üks kuu,” jätkas asjaosaline häirimatult. „Niikaua peame oma varudega siin hõljukis vastu. Meil on kaasas kütust piisavalt, et sellega Austraaliasse sõita, meil on toiduvarud ja internetiühendus. Duširuum on täiesti talutav, kuigi veega paluksin väga kokkuhoidlikult ümber käia. Pesuvett sulatame jääst ja see nõuab energiat, sedasama kütust. Hõljuk on algselt kuuekümnepoolne, osa istmeid juba on välja visatud, et teha ruumi meie kolile ja lisakütuse paakidele, osa tuleb meil endil käigupealt ümber ehitada, et luua magamistingimused ja anda inimestele niipalju privaatsust, kui see väike ruum võimaldab. Meil on kaasas ka telgid, aga neid me üles ei pane, sest me peame olema valmis iga hetk liikuma hakkama. Noh, neid saab kasutada eralduskardinateks. Kabiinis proovime hoida umbes pluss viisteist – see eeldab, et kampsun on kogu aeg seljas. Küsimus on jälle energias. Vaadake, me paigutame varustuse piki seinu, et see annaks täiendava isolatsiooni, kuid saage aru, kuigi see liikuv kuut on mõeldudki polaaringimustele, on soojusisolatsioon ikkagi nii vilets, et näiteks magamiskoti ja seina vahele pandud joogipudel külmub lõhki.

Aga seda kõike hakkame tegema siis, kui seisma jääme. Meil on arvestuste järgi kuus tundi sõitu, soovitan kasutada seda materjalidega tutvumiseks ja oma tööplaanide koostamiseks. Loeng on läbi.”

Nad jäid lõpuks pidama kohas, mis millegagi ei erinenud ülejäänud merejääst. GPS-i koordinaadid asetasi nad muidugi roosale joonele, kuid see markeriga tõmmatud joon, nagu öeldud, polnud eriti täpne.

Varustuse sorteerimise ja magamiskohtade jagamisega läks huvitavalt. Krüger oli soovitanud kaheseid kajuteid. Kui kõik selle peale hindavalt ja küsivalt ringi vaatama olid hakanud, oli Oldi julguse kokku võtnud, Natašale lähemale nihkunud ja vaikselt öelnud, et talle oleks väga suur au ja rõõm, kui naine temaga „kajutit” jagaks. Nataša vaatas talle ainult hetkeks otsa ja langetas siis pilgu. Naine pööras teiste poole selja, et ta sõnad väga kaugele ei kostaks, ja sõnas vaikselt vene keeles: „Ikkagi saad mind ainult tagantpoolt,” ning läks oma asju tooma.

Kui Oldie ringi vaatas, avastas ta, et kõige lähemal seisnud Krügeri huuled on teravaks kriipsuks kokku surutud ja üldse näeb ta välja nii, et läheb kohe lõhki.

„See oli väga isiklik märkus,” ütles Oldi pisut segaduses ja vabandavalt. Ta proovis rääkida tasa, et teised ei kuuleks.

„Ma oskan vene keelt,” vastas Krüger samuti mokaotsast ja Oldi mõistis, et mees püüab kogu jõust naeru tagasi hoida.

Mõne minuti pärast teadvustas ta, et on tekitanud probleemi. Krüger ja Adamo olid omad magamiskohad kõige etteotsa paika pannud, Olderman ja Kurt tundusid samuti teineteise seltskonnaga leppivat, samuti Elena ja Manite. Naisi oli neil ju neli ja Regina jäi seega kuidagi üle koos kahe viimase palgasõduri, Stefani ja Alexi, ning keemiku Leoniga. Oma viisteist minutit kestis vaikne privaatsust otsiv debatt masina eri nurkades. Juba neist kombinatsioonidest oleks mõni psühholoog väga huvitava uurimuse saanud, ja ka tulemus oli esmapilgul üllatav. Alex vedas oma nurka Elena, umbkaudu omavanuse blondiini, kes – olgem ausad – erilise iluga silma ei paistnud, ja Stefan suutis ära rääkida Regina, kes oli umbes Natašaga samaealine, pisut tugevama kondiga, aga üldiselt igas mõttes tavaline meeldiv naisterahvas. Ainsad, kes kogu korraldusega üldse rahul ei

paistnud olevat, olid Leon ja Manite. Leon oli kolmekümnendates kõhnapoolne, natuke omaette hoidev mees, Manite pigem Krügeri generatsiooni kuuluv kontkõhn idamaalanna.

Mõnda aega sõitsid nad vaikides.

„Oled sa mõelnud, kauaks me siia jääme, enne kui teeme katset koju tagasi jõuda?” küsis Stefan lõpuks.

Oldi heitis talle kiire pilgu; ta oli parasjagu jälginud üht möödavuhisevat virvendust. „Kui me sellele sappa võtaksime, siis... mis võiks olla teisel pool?”

„Ehk siis ei saa me koju katse-eksitusmeetodil, tahad sa öelda?”

„Jah ja ei...” Ta otsis sõnu. „Kas sulle ka tundub, et isegi oletades, et Krüger teab tagasiteed, võivad meie võimalused olla paremad kui tema võimalikke plaane arvestades?”

Stefan mõtles hetke ja haugatas lühidalt naerda. „Oldi, vana sõber, sa ütlesid mulle praegu väga palju. Kas sa teed mulle ettepaneku Krüger neutraliseerida?” Ta uuris kaaslast. „Sa palud mul ta maha lasta, sest sa saad ise aru, et sa ei saaks sellega hakkama. Krüger võib olla meie ainus võimalus üldse tagasi pääseda ja ma püüan kogu aeg välja mõelda, kuidas see temalt nii välja pigistada, et ma ellu jään. Mida sa tead, et sa sellele sammule välja lähed? Oled sa kellegagi rääkinud?”

Oldi vaikis natuke aega torssis ilmel. „Mul ei ole siin tõesti kellelegi peale sinu loota, nii et mõtleks stsenaariumid läbi. Mis mängu mängib Krüger?”

„Enne teeme ühe asja selgeks – Nataša. Te kepite? Tundsid sa teda varem? Mida ta endast kujutab?”

„Ei...” Oldi rääkis paari sõnaga ööst pärast kopteri allatulistamist; detailidesse laskumata.

Stefan noogutas. „Eile te sosistasite kaua. Tema söötis sulle mõtte mäsu korraldada? Ja liitlasi otsida?”

Oldi suu läks ussiks. „Liitlasi otsivad kõik. Alex juba bussis. Muide, said sa teada, kes see tal vene maffiast oli?”

Stefan kergitas kulme. „Elena loomulikult.”

„Kas Alex või Elena võivad olla Krügeri tingimusteta toetajad?” küsis Oldi, lootes, et ta üllatus välja ei paista.

„Nii et sa tead, et Manite on ta kepikott,” noogutas Stefan õlgu kehitades. „Ei tea.”

Aga nüüd oli Oldi end natuke kogunud. „Raadiosignaalid tulid vihurist läbi. Me paneme faarvaatri lähedale vastuvõtjaga poi. Kui me tabame mingisugustki radiokiirgust, näiteks kasvõi GPS-i signaale, ükskõik mida, on tegu õige vihuriga. Kui me ka esimesele pihta ei saa, saame varsti ehk seaduspäralt pihta.”

„See käis mul ka peast läbi,” noogutas Stefan. „Aga kaugele sa mõelnud oled? Oled sa mõelnud, et tagasi Maale pääsemisest ei piisa? Me peame sellest mängust kuidagi välja saama. Ma ei räägi isegi meie töötasust. Kindlasti oled taibanud, et oleme suuremasse mängu sattunud. Lisaks... oled sa kindel, et ainult maalastel raadiod on?”

„Radio on väga uus leiutis. See on inimkonna kogu eksisteerimise ajast olnud olemas vaid tühise murdosa. Miks pole siin neid tsivilisatsioone, kes on radio juba tuhandeid, aga võib-olla ka miljoneid aastaid tagasi leiutanud? Ma tean – ehk nad ei taha siia tulla. Aga see kõik läheb liiga keeruliseks kätte ja juhib meid alguspunkti tagasi – siin on kindlasti väga halb olla. See *Riverworld*

siin on kindlasti mingi üsna eriline paik. Ma ei tea, mis siin viga on, aga see on raudselt väga ebatervislik.”

„Oh perse...”

Nad mõlemad istusid paadis sõidusuunas, Oldi mootori juures tüürides ja Stefan kaalu jagamiseks peaaegu eesotsas. Viimane heitis vaid aeg-ajalt pilgu üle õla – nii ringivaatamiseks, kui vesteldes tagapool istuvale Oldile otsa vaatamiseks. Oldi arvaski esimene hetk, et see on retooriline märkus, ja püüdis meenutada, mida nii hullu ta just ütles... siis aga taipas, et Stefan jõllitab midagi nende taga. Ta pöördus ka ise vaatama, niutsatas tahtmatult ja tundis, kuidas kõik ihukarvad püsti tõusevad. Neile lähenes kogu maailma haarav valge sein.

Ta toibus siiski mõne sekundiga ja sai aru, et see on tormifront. Kadus apokalüptiline hirm maailmalõpu ees, ent asemele tuli arusaamine, et nad on ikkagi väga suures ohus.

„Kuhugi saarele!” hüüdis Stefan. Ta haaras raadio. „Kuidas teil seal on? Meile läheneb torm.”

Raadio ainult vilistas.

Tõusis tuul. Õhk läks kiiresti külmemaks. Nüüd said nad aru, miks see tormipilv nii valge on – see oli keerlev lumi.

Paadimootor turtsatas ja jäi vait. Oldi pöördus seda uurima ja hetke pärast oli ka Stefan ta kõrval. Oldi püüdis süveneda, Stefan aga haaras käivitusnööri ja tõmbas paar korda järsult. Mootor ei käivitunud. Palgasõdur võttis paari sujuva liigutusega mootorilt katte ning kontrollis kiiresti kütusetorusid ja juhtmeid. Ta hakkas vanduma: „Kaitsmed läksid. Loodame, et elektroonika on terve. Võta aerud.”

Oldi sättis aerud tullidesse ja jäi siis nende tippe jõllitama.

„Stefan, ole ettevaatlik, siin on elektrit nii et tapab. Aerudel põlevad püha Elmo tuled.”

„Ma sain juba särtsu,” urises Stefan vastu. „Aeruta!”

Esimene tormiil jõudis kohale. Oldi rõhus aerudele, sellal kui Stefan ikka veel mootoriga jamas.

„Läheb see tööle?” Nüüd pidi ta juba tuule vihinast üle karjuma. Jääkülm lumi piitsutas nägu ja sundis teda kulutama väärtusliku pool minutit jope ja kinnaste selgaajamisele. Lained sel jõel õnneks eriti kõrgeks tõusta ei saanud, kuid tegid, mis suutsid – üle paadi ääre hakkas vett sisse loksuma.

„Ma üritan!” karjus Stefan vastu. „Elektroonika on kutu, aga seda peaks kuidagi avariirežiimil tööle saama.” Ka tema ajas endale hammaste lõgisedes jopet selga.

„Ma ei taha küll paanikat tekitada, aga varsti me ei näe enam, millist suunda hoida,” ei suutnud Oldi lisamata jätta.

Stefan ainult vandus. Läks kiiresti hämaramaks ja ta pidi taskulambi välja otsima. Mõne minuti pärast kaotaski Oldi orientatsiooni – silm seletas vaid ehk paarkümmend meetrit lainetavat vett ja keerlevat lund. Ta ei lõpetanud aerudele rõhumist lihtsalt sellepärast, et esiteks hoidis see ta tegevuses ja andis sooja ning teiseks võis ta täiesti kogemata mõne saare leida. Märjad olid nad niikuinii, kuid kindlal maal ja paadi all oli arvatavasti parem kui seal avatud veel liguneda, selle aja peale praktiliselt juba *jäätuda*.

Veepind õõtsatas. Miski väga suur ja tume liikus nende lähedal läbi tormi. Tume kogu näis kuidagi pöörduvat ja korruga sai Oldi aru, et see peab olema mingi sõiduk. Ainult et sel polnud ainsatki tuld, oli vaid tormist tumedam vari, mis sättis end nende tuulepealsesse külge.

Stefan jändas ikka mootoriga.

„Stefan, jäta see rahule. Keegi tahab meid vist päästa. Või ära süüa.”

Stefan vaatas kiiresti üles ja ilmselt märkas alles nüüd toda lähenevat varju. Igatahes kukkus või kukutas ta end istuli paadipõhja ja haaras relva.

Asjandus lähenes ja Oldi näis lõpuks hoomavat selle mõõtmeid – see võis olla umbes 100-meetrine ja 5-6 meetrit kõrge. Pimedusest lendas välja midagi siuglevat, nagu hiiglaslik peenike madu... See maandus plärtsatusega vette ja nende vahele paati ja Oldil kulus paar hirmusegust sekundit taipamiseks, et neile visati ots. Mõelda seal palju ei olnud, ta haaras selle ja kinnitas paari aasaga täävi naaglisse. Hetk ei juhtunud midagi ja ta murdis just pead, kui kaua ta peaks ootama, enne kui hiivama hakata, kui märkas, et kõis tõuseb veest ja tõmbub pingule.

Neid tõmmati üle veepinna tolle mustava asjanduse poole ja korraga olid nad selle sees. Miski paugatas justkui hiigelsuur lahtipääsenud puri ja saabus absoluutne pimedus. Tormimühast kadus nagu lõigatult nii-öelda ülemine ots – tuule vihin –, jäi aga tormava vee hää. Paar sekundit hiljem paat jõnksatas, õõtsatas ja veepinnal hüplemist asendas aeglane voogamine. Veel mõned sekundid hiljem kostis üsna õõvastav hää ja Oldil kulus hetk taipamiseks, mis see on – seda häält teeb vanni või kraanikausi äravoolutoru, kui viimane vesi sealt alla voolab. Ja seejärel oli kuulda vaid tilkumist, mis omakorda kiiresti peaaegu olematuks kahanes.

Mõned minutid hiljem oli tunda tugevat raputust. Aeglast õõtsumist – Oldi polnud kindel selleski, kas ta seda endale ette ei kujuta – asendas umbes nagu veoauto kastis külatedel loksumine. See kestis minuteid ja minuteid, kuni lõppes ootamatult. Edasi oli vaid pimedus ja vaikus.

„Kallas?” küsis Stefan, hääles mingi sünge lõbusus. Pimedust nilpsas taskulambi valguskoonus ja Oldi tõstis kiiresti käed silme ette, sest see pimestas – silmad olid juba jõudnud pimedusega kohaneda. Pooljäätnud kinnaste puudutus kõrvetas.

Oldi, kes otsa kinnitamise järel oli end paadi vööri põlvili kinni hoidnud, küünitask üle paadiserva kummivorsti. „Võib ka nii öelda. Metallvõre. Meid tõmmati laeva, pandi luuk kinni ja pumbati vesi välja.”

Ta lükkas kapuutsi tagasi, süütas ka oma taskulambi ja vaatas ringi. Silm seletas halle metallseinu ja mingeid kummalisi mehhanisme. Miski krigises ja nad said aru, et laev liigub endiselt – mõned sekundid kestis selline kiire alarmeeriv vibratsioon, nagu autoga kiirtee teeserva markeritel sõites, siis asendus see taas nii tasase õõtsumisega, et seda võis hea tahtmise juures kujutluseks pidada.

Stefani lambi valguskoonus riivas Oldit ja pöördus kiiresti tagasi. „Sa aurad,” ütles mees ettevaatlikult. Siis ühendas ta lahti vahepeal automaadile kinnitatud lambi ja pööras selle ennast uurima.

Oldi avastas, et ta nägu kuumab. Ta mõtles selle üle hetke, tõusis püsti, astus ühe oma koti juurde – see oli olnud korralikult paadiserva külge kinnitatud – ja otsis sealt allveekaamera. Ta vajutas kaht nappu, keeras aparraati igas suunas, pani selle siis ära ja hakkas kindaid käest ajama.

„Ajame märjad pealisriided maha. Siin on 24 kraadi sooja. Meil on külm ainult sellepärast, et meil on need külma vett täis kaltsud ümber.”

„Kui valmis saad, võta relv,” mühatas Stefan. Ta lükkas lambi tuhmsiniseks ja niipalju, kui Oldi aru sai, sebis oma relvale öösihikut monteerima.

Umbes viie minutiga olid nad kottidest uued kuivad riided otsinud ja märjad paadile kuivama – sel hetkel pigem küll tilkuma – laotanud. Saapad ei olnud õnneks jõudnud seest väga ära vettida, teisi neil varuks ei olnudki. Tegelikult polnud neil ka mingeid õigeid vahetusrõivaid, varurõivad

sõduriseljakotis olid pigem õhuke dress või veel täpsemalt midagi pesusarnast.

Edasi ei juhtunud kella järgi oma kolmveerand tundi mitte midagi. Siis algasid taas õõtsatused, jõnksatused ja vibratsioon. Lõpuks, kui tundus, et nüüd on nad tõesti paigale jäänud, kostis klõpsatus ja osa seinasegmendist, mille kaudu nad sisse olid tulnud, tõmbus üsna kiiresti kuhugi väljapoole üles. Suhteliselt kõrgele tekkis neli-viis meetrit lai ja umbes kaks meetrit kõrge aken.

Stefan kustutas lambi. Torm ja vesi olid äkki kadunud. Kui silmad uuesti pimedusega harjusid, ilmusid aknaavas nähtavale tähed. Kuulda oli tasast sahinat, kriginat ja mulksumist.

Mehed vaatasid teineteisele otsa ja kõndisid avatud seinu poole. Selle allserv oli umbes kaks meetrit põrandast, nii et Stefan palus žestiga Oldil pätti teha. Ta vaatas läbi öösihiku ringi. Kui Oldi urisema hakkas, tuli ta alla ja pani omakorda käed kokku, et ka Oldi saaks ringi vaadata. Oldi vaatas kõigepealt niisama, siis üritas kasutada kaamera inframuundurit. Ähmaselt olid näha mingid künkad, kuhjatised, puhmad... Künkad olid sujuvate piirjoontega, need võisid paljad olla, ent mõned vaevu eristatavad varjud olid kõige tõenäolisemalt vähemalt 5–6-meetriste taimede salad. Oldi ei näinud otse alla, ent ta eeldas, et nad on selle pardaga sildunud – vett polnud kusagil näha.

„Kõrb,“ poetas Stefan poolküsivalt, kui ta uuesti põrandale laskus. „Lagedad luited, siin-seal taimepuhmad. Oleme maapinnast umbes nelja meetri kõrgusel.“

„Lumekõrb,“ mühatas Oldi kaamera näidikuid uurides. „Väljas on miinus kolm. Nägid sa alla?“

Stefan ei jõudnud vastata, otse nende pea kohal kõlasid võõras keeles sõnad. Viis sekundit vaikust, siis kõlas hää uuesti. Ja viie sekundi pärast uuesti. Oldi taipas, et iga kord räägiti erinevat keelt.

„Kui te inglise keelt räägiksite, tuleks meil vestlusest ehk midagi välja! Inglise!“ hüüdis ta.

„Inglise...“ kostis ülevalt, üsna ilmselt valjuhääldist, kuid vähemalt Oldi ei suutnud selle asukohta kindlaks määrata. „Te olete Maalt?“

Stefan ja Oldi vahetasid pilgu. „Jah!“

„Minu inglise keel halb.“ Oldile näis lausa, et rääkija on need paar lauset paberilt pähe tuupinud ja inglise keelt tegelikult ei oska. „Kohe leiame õige inimese. Kas te vajate kohe midagi? Toit, riided, ravimid? Aga keegi ei tule lähemale, enne kui te relvad langetate.“

Stefan ja Oldi vahetasid uuesti pilgu. Oldil oli automaat rihmaga kaelas, nüüd lükkas ta selle kaugemale seljale. Stefan kehtas õlgu, lükkas relvale kaitseriivi peale ja langetas selle, jättes käe siiski relvalaele.

„Kuulge, kas siin peab nii pime olema?“ hüüdis ta.

Kümme sekundit vaikust.

„Palun korda!“

„Kas. Siin. Peab. Pime. Olema?“

„Pime? Kas te ei näe?“

Mehed vahetasid uuesti pilgu. Stefan lülitas lambi sisse. „Okei.“

Hää ei vastanud ja jälle ei juhtunud õige tükk aega midagi.

„Hädaga välja saaks,“ porises Stefan uuesti avatud seinu uurima pöördudes. „Tõsta mind.“ Oldi tegi seda. „Kannataks hüpata, eriti kui all on lumi,“ rääkis Stefan rohkem nagu iseendaga. „Neli meetrit. Riided on läbimärjad ja kuhu siin minna? Üles ise enam ei saaks. Sa ütlesid, et väljas on külm?“

Oldi avastas, et kedagi kokkupandud kätel üleval hoides on raske õlgu kehitada. „Jah. Mida sa

näed?”

„Sadama kohta kahtlaselt tühi. Kusagil vaatepiirist väljas, arvatavasti laevalael või teisel küljel näib midagi toimuvat. Sammud, kõnekatked ja muidu askeldamine. Aga kõik on täiesti pime ja miks nad teisel küljel askeldavad?” Ta tuli alla. „Päevakäsk – kuivada.”

Nad istusid paadiservale seda tegema.